

10549

ԵՐԻՑԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ N 87

ՇԵՐՇՈՎ

ԿՈՄՍՈՄՈՒՆ ՈՒ ԿՈՌՊՆԵՐԱՑԻԱՆ

Ռուս. քաղգմ. ՏԱՐԱԽԶՅԱՆ

ՅԿՄ5

Է-92

Պետական հրատարակչություն

Յերեվան—1926.

10549

24 SEP 2006

ՀԱՄԱՅԵՐԻՑԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ № 37

3KCM5

1 DEC 2009

Ե. ՅԵՐԵՈՎ

Ե-92

300

2648-36

ԿՈՄՍՈՄՈՆ ՈՒ ԿՈՊՊԵՐԱՑԻԱՆ

1003
12747

Ռուս. քաղմ. ՏԱՐԱԽՉՅԱՆ

Պետական հրատարակչություն
Յերեվան—1926.

005
ՅԵ-ՑԻՃԵ

I

ԿՈՈՊԵՐԱՑԻԱՅԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐՆ ՈՒ ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ.

Ինչպես կուսակցության, այնպես էլ
կոմյերիտմիության առաջ կյանքը շա-
րունակ նորանոր խնդիրներ ե դնում:
Յեթե կոմյերիտական շարժման սկզբը-
նավորման ու նրա աճման առաջին
շրջանում մեր նպատակն էր—խորհրդ-
դային իշխանության թշնամիին երի
զինված դիմադրություն ցույց տալու
համար—յերիտասարդ ուժեր հավաքելն
ու պատրաստելը, այժմ արդեն մեր
կոմյերիտմիության ու շաղրության
գլխավոր կենտրոնը ներքին տնտեսա-
կան ու քաղաքական ամրապնդման
հարցն է:

Կոմյերիտմիության ներկայիս խըն-
դիրների շարքում խոշորագույն տե-

ղերից մեկն ել բռնում ե այն հարցը, թե ինչպիսի աշխատանք պիտի տանի կոմյերիտամիությունը կոոպերացիայի ասպարիզում:

Մենք շարունակ կարդում եյինք Վ. Ի. Լենինի հոդվածները կոոպերացիայի մասին: Հիշում ենք, թե այդ հոդվածների սկզբում ինչպիսի նախատական բառեր եյին ասվում կոոպերացիային բավարար չափով ուշադրություն չդարձնելու մասին:

«Ինչ թվում ե, վոր մեզ մոտ կոոպերացիայի վրա շատ քիչ են ուշադրություն դարձնում: Շատ քչերն են հասկանում, վոր այժմ, Հոկտեմբերյան հեղափոխությունից հետո և անկախ նոր տնտեսական քաղաքականությունից (ընդհակառակն, այս առթիվ պիտի ասել հատկապես ՆեՊ-ի շնորհիվ) կոոպերացիան բացառիկ նշանակություն ե ստանում: Իսկապես, քանի վոր մեզ մոտ պետական իշխանությունը գտնվում ե բանվոր դասակարգի

ձեռքում, և քանի վոր այդ պետական իշխանությանն են պատկանում բոլոր արտադրական միջոցները, ուրեմն—մնում ե միայն ազգաբնակչության կոոպերացման խնդիրը: Ազգաբնակչության առավելագույն կոոպերացման պայմանով ինքնըստինքյան իր նպատակին ե հասնում այն սոցիալիզմը, վորն առաջ իրավացիորեն ծաղրի, ժպտի, արհամարհական վերաբերմունքի յեր արժանանում այն մարդկանց կողմից, վորոնք իրոք համոզված եյին, թե քաղաքական իշխանություն ձեռք բերելու համար դասակարգային պայքարն անհրաժեշտ ե, և այլն»:

Այս մտքերը հազար անգամ պիտի կարդալ, և ամեն վոք շարունակ իր համար պիտի պարզի նրանց նշանակությունը: Յեւ դա հատկապես այն կոմյերիտականների պարտականություն ե, վորոնք ուզում են կոոպերացիայի ակտիվ աշխատավորներ լինել: Մինչև այժմ ել մենք հանդիպում ենք

այնպիսի փաստերի, վորոնք ցույց են տալիս, թե կոռուպցիայի աշխատանքները հարկավոր չափով չեն զնահատվում վոչ միայն խորհրդային օրգանների, այլ և կուսակցական բժլիջների կողմից, և շատ հաճախ ել տեսնում ենք, վոր բանվորա-գյուղացիական մասսան բավարար չափով չի հետաքրքրվում կոռուպցիայով: Դեռևս մենք ամեն գեպում ել չենք կարող բավարարել բանվորի ու գյուղացու օրինական պահանջները, և կոռուպցիան նրանց չի կարող տալ նյութական անհրաժեշտ շահ:

Յեթե խորհրդային պրակտիկայի «ավելի մոտենանք մասսաներին» հիմնական լոգունգը հատկապես պիտի կիրառվի կոռուպցիայի սուպարիզում, վորպես ավելի մասսայական կազմակերպության ասպարիզում, — ուրեմն այստեղից արդեն բխում են այն խոշորագույն խնդիրները, վոր կապված են խորհրդային կոռուպցիայի շարժ-

ման հետ և դրված են Կոմյերիտմիության առաջ:

Այս խնդիրները չի կարելի լուծել վոչ միայն մեկ-յերկու հերթական կամպանիայով, այլև նույնիսկ մոտակա մի շարք տարիների ընթացքում դժվար ե նրանց լուծում տալը: Պիտի հիշել, վոր լենինյան «խսկական մասսաների իսկական կոռուպցիում»-ը կարող ե լինել միմիայն իբր հետևանք «կուլտուրական հեղափոխության» մի ամբողջ շրջանի:

Այդ «խսկական կոռուպցիում» մոտենալով մոտեցնելն արդեն իսկ նշանակում ե սոցիալիստական կարգերը մոտեցնել: Ահա հենց այդ հողի վրա պիտի զենել խորհրդային կոռուպցիայի շարժման նպատակներն ու խնդիրները:

Կոմյերիտմիությունը կարող ե արդյոք չմասնակցել այս շարժմանը:

Դժվար թե վորևե մեկը կարողանա բացատրական պատասխան տալ այս հարցին:

այնպիսի փաստերի, վորոնք ցույց են տալիս, թե կոոպերացիայի աշխատանքները հարկավոր չափով չեն գնահատվում վոչ միայն խորհրդային որդաններին, այլ և կուսակցական բՆիՅներին կողմից, և շատ հաճախ ել տեսնում ենք, վոր բանվորա-գյուղացիական մասսան բավարար չափով չի հետաքրքրվում կոոպերացիայով: Դեռևս մենք ամեն դեպքում ել չենք կարող բավարարել բանվորի ու գյուղացու որինական պահանջները, և կոոպերացիան նրանց չի կարող տալ նյութական անհրաժեշտ շահ:

Յեթե խորհրդային պրակտիկայի «ավելի մոտենանք մասսաներին» հիմնական լողունգը հատկապես պիտի կիրառվի կոոպերացիայի ստպարիզում, վորպես ավելի մասսայական կազմակերպության ասպարիզում, — ուրեմն այստեղից արդեն բղխում են այն խոշորագույն խնդիրները, վոր կապված են խորհրդային կոոպերացիայի շարժ-

ման հետ և դրված են Կոմյերիտմիության առաջ:

Այս խնդիրները չի կարելի լուծել վոչ միայն մեկ-յերկու հերթական կամ պանիայով, այլև նույնիսկ մոտակա մի շարք տարիների ընթացքում դժվար ե նրանց լուծում տալը: Պիտի հիշել, վոր լենինյան «խական մասսաների իսկական կոոպերացում»-ը կարող ե լինել միմիայն իբր հետևանք «կուլտուրական հեղափոխության» մի ամբողջ շրջանի:

Այդ «խական կոոպերացման» մոմենտը մոտեցնելն արդեն իսկ նշանակում ե սոցիալիստական կարգերը մոտեցնել: Ահա հենց այդ հողի վրա պիտի դնել խորհրդային կոոպերատիվ շարժման նպատակներն ու խնդիրները:

Կոմյերիտմիությունը կարող ե արդյոք չմասնակցել այս շարժմանը:

Դժվար թե վորևե մեկը կարողանա բացասական պատասխան տալ այս հարցին:

Կարող ե արդյոք Կոմյերիտմիութ-
յունն իր աշխատանքը սահմանափա-
կել կոոպերատիվ աշխատանքներին
վորոշ թվով ընկերներ տալով, և ար-
դյոք կոոպերատիվ շինարարության
հարցերին չպիտի մոտենա ավելի լայն
չափով: Միայն մի պատասխան կա-
րող ե լինել. կոոպերացիան, վորպես
մասսայական շարժման մի ձև, պիտի
հետաքրքրի Կոմյերիտմիությունը վոշ
թե վորպես հիմնարկություն, այլ վոր-
պես մի ամբողջ բարդ ու սոցիալիս-
տական տնտեսական շինարարության
համար խոշոր նշանակություն ունե-
ցող մի կառուցվածք (սխտեմ):

Դրա համար ել Կոմյերիտմիության
բոլոր անդամները պիտի հետաքրքրվեն
կոոպերացիայով, ճշտությամբ պիտի
կատարեն նրա խնդիրները և անկեղ-
ծորեն պիտի աջակցեն նրա հաջողու-
թյուններին, նրա ազդեցության լայ-
նացմանը և նրա շարժման խորացման
ու կատարելագործմանը:

Իսկ ինչո՞ւ մեր պայմաններում կոո-
պերացիան այդպիսի բացառիկ նշա-
նակություն ե ստանում, և վորո՞նք են
նրա մոտավոր սպադայի խնդիրները:

Կոոպերատիվները հիմնվում են իրենց
անդամների սպառողական, տնտեսա-
կան ու արտադրական կարիքները
բավարարելու նպատակով և կոոպերա-
տիվ փոխոգնության միջոցով բարձրա-
ցնում են նրանց նյութական բարեկե-
ցությունն ու կուլտուրական մակար-
դակը: Այս խնդիրների լուծումը պի-
տի հասցնի մի նպատակի—սոցիալիս-
տական հասարակության. բայց, ինչ-
պես արդեն վերը պարզեցինք, այս
խնդիրը պահանջում ե բնակչության
կուլտուրական ու տնտեսական նախա-
պատրաստման մի յերկարատև շրջան:
Ժողովրդական տնտեսության մեջ ու-
նեցած մեր հաջողությունները ներկա-
յումս հերթական խնդիր են դարձնում
արդյունաբերության ու գյուղատնտե-
սության փոխհարաբերությունների հա-

մապատասխան կազմակերպումը: Ահա այս ասպարիզում կոոպերացիայի առաջ խոշոր հեռանկարներ են բացվում: Կոոպերացիան՝ լինելով մասնավոր կապիտալի մրցակից և միացնելով արդյունաբերության ու գյուղատնտեսության շուկան՝ դրանով իսկ գյուղի ու քաղաքի մերձեցման համար ամուր տնտեսական հիմունքներ է ստեղծում:

Դրա համար ել ամուր և առողջ պիտի լինի հատկապես ստորին կոոպերացիայի ապարատը, վորովհետև նա յե այդ մերձեցման ամենաառաջին ու ամենապատասխանատու ողակը: Յեթե այսոր շատ թե քիչ բավարար չափով է լուծված քաղաքի աշխատավորությունը կոոպերատիվով բավարարելու խնդիրը, (այն ել վոչ ամեն տեղ) — նույն բանը մեր գյուղի համար ասել չենք կարող: Մեր գյուղական պայմաններում կոոպերատիվ շինարարության դժվարություններն արգելք են հանդիսանում գյուղական կոոպերացիայի զարգացմանը:

Այդ պատճառով ել մասնավոր առևտրականները, չարչիները քաղաքից խուժել են դեպի գյուղ, ավելի ճիշտ՝ դեպի այն բազարները, շուկաները, վորոնք գյուղացիության առևտրի համար հիմնական ու առաջավոր կենտրոն են հանդիսանում:

Իհարկե, խորհրդային իշխանության պայմաններում դժվար է այդ չարչիներին ջախջախել, բայց մասնավոր առևտուրը մենք կարող ենք վերացնել միայն այն ժամանակ, յերբ նա արդեն ավելորդ դառնա, յերբ նա քաղաքի ապրանքներ գյուղ տանելու ոգտակար ֆունկցիաները չկատարի: Այլ խոսքով՝ մասնավոր առևտուրն ավելորդ կհամարվի այն ժամանակ, յերբ նրա կատարած սպառողական ֆունկցիաները կանցնեն պետության կամ կոոպերացիայի ձեռքը:

Մենք պետք է կռվենք մասնավոր առևտրականի, միջնորդի և կոմիսիոների դեմ: Այս խնդիրն առաջ ել, այժմ

ել դրված ե մեր առաջ: Բայց դա վարչական միջոցներով լուծել չի կարելի: Խնդրի այդպիսի լուծումը միակողմանի և անպետք կլինի:

Կովել մասնավոր առևտրականի, միջնորդի և այլոց դեմ, դա նշանակում ե ստեղծել ուժեղ կոոպերատիվ կազմակերպություն, վորն ինքնին կարողանար փոխարինել մասնավոր առևտուրին:

Յեթե դրան ավելացնենք և մեր գյուղատնտեսության անհատական ձևերից կոլեկտիվ տնտեսության անցնելու անհրաժեշտությունը, յեթե ընդունենք, վոր այդ անցումը պիտի գնա գյուղացիներին վորպես արտադրողների կոոպերացման յենթարկելու գծով, այն ժամանակ արդեն պարզ կլինի, թե ինչքան բարդ ու բազմապիսի յեն խորհրդային կոոպերացիայի առաջ դրվող խնդիրները:

Մեր կոոպերացիան քիչ նվաճումներ չի արել, բայց այդ նվաճումները

դեռ բավական չեն. հարկավոր ե կոոպերացիայի նվաճումներն ավելի մեծացնել ու լայնացնել:

Կոոպերացիայի մինչ այժմ կատարած նվաճումները լավագույն կերպով ցույց են տալիս նրա զարգացման հռանկարները և հավատ են ներշնչում, վոր կոոպերացիայի ապագա հաջողությունները միանգամայն իրական ու իրագործելի յեն:

Ահա այն հիմնական թվերը, վոր ընդորոշում են կոոպերացիայի ներկա դրությունն ու նրա կատարած նվաճումները. — ամբողջ Խ. Ս. Հ. Մ. ում առ 1-ն հոկտեմբերի 1924 թվի կային 22,000 սպառ-կոոպերատիվներ (վորոնցից 20,000 գյուղական), 30,000 գյուղատնտեսական կոոպերատիվներ, 8,500 տնայնագործական, իսկ ընդհանուր սկզբնական կոոպերատիվներ — 60,000 հատ:

Անդամների թիվը 1923 — 24 թվի զանազան յեռամսյակներում հետևյալն եր.

ա) Սպառ-կողականացիայում.

Տարե- թիվ.	Վոր ամ- սին	Անդամների թիվը	
		Քաղաքում	Գյուղում
1923	Հոկտեմբեր	2,599,000	2,287,000
1924	Հունվար	2,511,000	2,976,000
1924	Հունիս	2,809,000	3,284,000
1924	Հոկտեմբեր	2,970,000	3,450,000

դ) Գյուղատնտեսական կողակերա-
ցիայում.

Տարեթիվ	Վոր ամսին	Անդամների թիվը.
1924	Հունվար	1,500,000
1924	Հոկտեմբեր	-2,300,000

զ) Տնայնագործական կողակերացիա-
յում.

Տարեթիվ	Վոր ամսին	Անդամների թիվը
1924	Հունվար	300,000
1924	Հոկտեմբեր	350,000

Բոլոր յերեք տիպի կողակերատիվ-
ների անդամների ընդհանուր թիվը եր-
առ 1-ն հունվարի 1924 թվի 7,388,000,
առ 1-ն հոկտ. 1924 թվի 9,070,000,
քաղաքում մոտ 3,000,000, իսկ գյուղ-
ղում մոտ 6,000,000:

Շրջանառության գումարներն եյին՝
1923-24 թվին սպառ-կողական
1,400,000 ռ., գյուղատնտեսական կո-
ղակերատիվներում մոտ 600,000,000 ռ.
և տնայնագործական կողակերացիայում
մոտ 250,000,000 ռ.: Ամբողջ կող-
ակերացիայի մի տարվա շրջանառու-
թյան գումարը կազմում է 2 միլիարդ
250 միլիոն ռուբլի: Վորպեսզի պարզ
լինի այս թվերի նշանակութունը, հի-
շենք, վոր սպառ-կողական 1913 թ.
շրջանառության մեջ ունեցել է
250,000,000 ռ.—չերվոնային ռուբլով
մոտ 500 միլ. ռուբլի: Ուրիշ խոսքով՝
սպառ-կողականացիայի շրջանառու-
թյունը վերջին տարում յերկու անգամ
ավելի յե, քան 1913 թվին:

Անցյալ տնտեսական տարվա վերջին ամիսներին զգալի չափով բարձրացավ կոոպերացիայի, վորպես մեր պետական արդյունաբերության հիմնական ապրանքները գնողի, նշանակությունը: Բավական է հիշել միայն, վոր 1924 թվի ոգոստոս-սեպտեմբեր ամիսներին կոոպերացիայի գնումները կազմում են—

		60—80 % ը
Շաքարի՝	»	» — 80 % ը
Աղի	»	» — 80 % ը

Դառնալով Խորհրդային Հայաստանին, մենք տեսնում ենք, վոր առ 1-ն հունվարի 1924 թվի և առ 1-ն ապրիլի 1925 թվի Հայաստանի սպառողական կոոպերացիան հետևյալ պատկերն է ներկայացնում.—

	1/I	1/IV
	1924 թ.	1925 թ.
Կոոպ. ընկերություններ	43	81
» խանութներ	60	254
« անդամներ	8,064	40,140

Փայադրամագլուխ 27,728ռ. 117628ռ. չիմն. դրամագլուխ 11,932ռ. 216,328ռ. Ապրանքային շրջանառութ. (ամսական միջինը) 410,000ռ. 746,000ռ.

Այսպիսով՝ հենց վերջին 15 ամսվա ընթացքում ընկերությունների թիվը կրկնապատկվել է, խանութների թիվը քառապատկվել, անդամների թիվը հնգապատկվել, փայադրամագլուխների գումարն ավելի քան քառապատկվել և հիմնական դրամագլուխն աճել է 18 անգամ:

Նույնն է նաև Խորհրդային Հայաստանի գյուղատնտեսական կոոպերացիայի նկատմամբ: Առ 1-ն հոկտեմբերի 1925 թ. Հայաստանում կային 71 կաթնատնտեսական արտելներ՝ 5325 անդամով, 20 վարկային ընկերություն՝ 11,492 անդամով, 9 այգեգործական ընկերություն՝ 875 անդամով, 16 մեղվաբուծական ընկերություն՝ 693 անդամով, 15 խառն գյուղատնտեսական ընկերություն՝ 509 անդամով և միջանի

1003
1924

այլ ընկերություններ: Բոլոր կոոպերատիվները թիվն է 147: Վերջիններս շուրջը կազմակերպված է մոտ 20,000 տնտեսություն: Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս, թե ինչքան արագ է աճում մեր կոոպերացիան:

առ 1-ն հունվ. առ 1-ն հոկտ. առ 1-ն հոկ.		
1924թ.	1924 թ.	1925 թ.
կոոպերատիվների թիվը՝		
13	76	147

անդամ տնտեսութ. թիվը՝		
1,384	8919	19,153.

Նշանակում է՝ 19 ամսվա ընթացքում կոոպերատիվների թիվն աճել է 11,3 անգամ, իսկ կոոպերացման յենթարկված տնտեսությունների թիվը 11,6 անգամ:

Շատ բան է արված, բայց ավելին պիտի արվի: Մանավանդ վոր մեզ չեն հետաքրքրում կոոպերացման յենթարկված բնակչության թիվն ու շրջանառության գումարները միայն. մեզ համար կարևոր է վոչ միայն քանակը, այլ

և վորակը: Մեզ անհրաժեշտ է իսկապես ստեղծել «քաղաքակրթված կոոպերատիվների հասարակարգ», իսկ դրա համար դեռ շատ պիտի աշխատենք: Կոոպերացիայի ասպարիզում Կոմյերիտմիության առաջ լայն ասպարեզ է բացվում իր ուժերն ու յեռանդը գործադրելու:

Կոոպերատիվ շինարարության ասպարիզում Կոմյերիտմիության անդամներն ամենաակտիվ, յեռանդուն ու ամենակենդանի մասնակցություն պիտի ցույց տան:

Կոմյերիտմիության անդամները կոոպերացիայի աշխատանքներին այդպես լայնորեն պիտի մասնակցեն վոչ միայն նրա համար, վոր կոոպերացիայի խնդիրները մեծ են ու կարևոր, այլ և նրա համար, վոր կոոպերացիան Կոմյերիտմիության համար մի հրաշալի դպրոց է, ուր Կոմյերիտմիությունը կարող է հասարակական տնտեսության աշխատանքների վարժվել ու փորձ ձեռք

բերել Ուրեմն և կոմյերիտականներն են հարկավոր կոոպերացիային, վորպես կենդանի, ստեղծագործող ուժ, և կոոպերացիան եւ անհրաժեշտ կոմյերիտականներին, վորպես կյանքի փորձ ձեռք բերելու և հասարակական տնտեսությունն ուսումնասիրելու դպրոց:

Հասկանալ այս խնդիրները՝ նշանակում եւ առաջադրել կոմյերիտմիության աշխատանքի գործնական հարցերը կոոպերացիայի ասպարիզում:

Այսոր մենք մոտենում ենք այն հարցերին, թե կոմյերիտականն ինչպես պիտի աշխատի կոոպերացիայում և ինչ պետք եւ անի, վորպեսզի կոոպերացիան նրանից ամենամեծ ոգուտն ստանա, և վորպեսզի նա ինքն ել կոոպերացիայում տարած իր աշխատանքներից հնարավոր չափով շատ փորձառություն ու գործնական գիտելիքներ ձեռք բերի:

Մենք գիտենք, վոր այս հարցերին պատասխանելը շատ ավելի դժվար եւ քան թե ընդհանրապես կոմյերիտ-

միության համար կոոպերացիայի ունենալիք նշանակության մասին խոսելը: Բայց մենք փորձում ենք պատասխանել այս հարցերին, թեկուզ և առայժմ ընդհանուր գծերով ու վոչ կատարյալ ձևով:

այլ ընկերություններ, Բոլոր կոոպերատիվներ թիվն է 147: Վերջիններիս շուրջը կազմակերպված է մոտ 20,000 տնտեսություն: Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս, թե ինչքան արագ է աճում մեր կոոպերացիան:

առ 1-ն հունվ. առ 1-ն հոկտ. առ 1-ն հոկ.		
1924թ.	1924 թ.	1925 թ.
կոոպերատիվների թիվը՝		
13	76	147

անդամ տնտեսութ. թիվը՝		
1,384	8919	19,153.

Նշանակում է՝ 19 ամսվա ընթացքում կոոպերատիվների թիվն աճել է 11,3 անգամ, իսկ կոոպերացման յենթարկված տնտեսությունների թիվը 11,6 անգամ:

Շատ բան է արված, բայց ավելին պիտի արվի: Մանավանդ վոր մեզ հեն հետաքրքրում կոոպերացման յենթարկված բնակչության թիվն ու շրջանառության գումարները միայն. մեզ համար կարևոր է վոչ միայն քանակը, այլ

և վորակը: Մեզ անհրաժեշտ է իսկապես ստեղծել «քաղաքակրթված կոոպերատիվների հասարակակարգ», իսկ դրա համար դեռ շատ պիտի աշխատենք: Կոոպերացիայի ասպարիզում Կոմյերիտմիության առաջ լայն ասպարեզ է բացվում իր ուժերն ու յեռանդը գործադրելու:

Կոոպերատիվ շինարարության ասպարիզում Կոմյերիտմիության անդամներն ամենաակտիվ, յեռանդուն ու ամենակենդանի մասնակցություն պիտի ցույց տան:

Կոմյերիտմիության անդամները կոոպերացիայի աշխատանքներին այդպես լայնորեն պիտի մասնակցեն վոչ միայն նրա համար, վոր կոոպերացիայի խնդիրները մեծ են ու կարևոր, այլ և նրա համար, վոր կոոպերացիան Կոմյերիտմիության համար մի հրաշալի դպրոց է, ուր Կոմյերիտմիությունը կարող է հասարակական տնտեսության աշխատանքների վարժվել ու վորձ ձեռք

բերել Ուրեմն և կոմյերիտականներն են հարկավոր կոոպերացիային, վորպես կենդանի, ստեղծագործող ուժ, և կոոպերացիան ե անհրաժեշտ կոմյերիտականներին, վորպես կյանքի փորձ ձեռք բերելու և հասարակական տնտեսությունն ուսումնասիրելու գալրոց:

Հասկանալ այս խնդիրները՝ նշանակում ե առաջադրել Կոմյերիտմիության աշխատանքի գործնական հարցերը կոոպերացիայի ասպարիզում:

Այսօր մենք մոտենում ենք այն հարցերին, թե կոմյերիտականն ինչպես պիտի աշխատի կոոպերացիայում և ինչ պետք ե անի, վորպեսզի կոոպերացիան նրանից ամենամեծ ոգուտն ստանա, և վորպեսզի նա ինքն ել կոոպերացիայում տարած իր աշխատանքներից հնարավոր չափով շատ փորձառություն ու գործնական գիտելիքներ ձեռք բերի:

Մենք գիտենք, վոր այս հարցերին պատասխանելը շատ ավելի դժվար ե, քան թե ընդհանրապես Կոմյերիտ-

միության համար կոոպերացիայի ունենալիք նշանակության մասին խոսելը: Բայց մենք փորձում ենք պատասխանել այս հարցերին, թեկուզ և առայժմ ընդհանուր գծերով ու վոչ կատարյալ ձևով:

II

ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱ-
ՏԱՆՔԸ ԿՈՈՊԵՐԱՑԻԱՅՈՒՄ.

ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱ-
ՑՈՒՅՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿՈՈՊԵՐԱՑԻԱՅԻ
ՄԵԶ.

Կոմյերիտմիության տնտեսավարա-
կան աշխատանքի յուրաքանչյուր մո-
մենտը պահանջում է, վոր այդ մոմենտը
համաձայնեցվի առանձին տնտեսավա-
րական կազմակերպությունների հետ:
Կոմյերիտմիությունը տնտեսավարա-
կան կազմակերպությունների աշխա-
տանքի անմիջական ղեկավարը չէ, այլ
նա այդ աշխատանքներում հանդես է
գալիս իբրև ոգնական, վորն իր կազմա-
կերպության մեջ ունի այնպիսի ու-
ժեր, վորոնց կարելի չէ և պետք է
ոգտագործել խորհրդային շինարարու-

թյան առանձին ճյուղերում: Հենց այդ
պատճառով էլ անհրաժեշտ է վորոշ
կապ հաստատել տնտեսավարական
մարմինների աշխատանքի հետ և, աշ-
խատանքի մեջ ավելի մեծ հաջողու-
թյան համեմուտ համար, սահմանել կա-
յուն փոխհարաբերություն:

Նույնը պիտի ասել և կոոպերացիա-
յի մասին, ինչպես և Կոմյերիտմիու-
թյան կոոպերացիայի մեջ՝ կատարելիք
աշխատանքի նկատմամբ. ամեն մի կո-
ոպերատիվ կառավարվում է ապրում
է վորոշ հիմքերով, հանդիսանալով իբ-
րև բոլորովին ինքնուրույն մի կազմա-
կերպություն. իսկ Կոմյերիտմիությու-
նը հանձն է առնում միայն ոգնել
նրան, տալով ալտիվ անդամներ և,
յեթե պետք լինի, մաքուր և գիտակից
աշխատավորներ:

Հետևաբար, այստեղ եյական դերը
խաղալու չէ փոխհարաբերությունների
հարցը:

Բայց ինչպես կառուցել այդ փոխ-

հարաբերությունները: Պէտք է արդյոք փնտռել նոր, դեռևս փորձով չստուգած ձևեր, թե՛ կարելի չէ բավականանալ փոխհարաբերությունների այն ձևերով, վոր սահմանված են Կոմյետրիտմիության և խորհրդային աշխատանքի առանձին տեսակների մեջ: Մեղ թվում է, վոր այստեղ մենք ամենից քիչ պիտի ձգտենք «Ամերիկա գտնելու»: Բոլոր «Ամերիկաներն» արդեն վաղուց գտնված են, և մենք պետք է ոգտագործենք Կոմյետրիտմիության և արհմիությունների մեջ արդեն հաստատված փոխհարաբերությունների փորձը (մանավանդ վոր վերջիններս, ինչպես նաև կոոպերացիան, մասսայական կազմակերպություններ են):

Այստեղ մենք ի նկատի պիտի առնենք կոմյետրիտմիության կողմից կոոպերատիվ սիստեմի առանձին ողակներում տանելիք աշխատանքը: Չե՛ վոր այլ է այն աշխատանքը, վոր կատարվում է սկզբնական կոոպերատիվները

համախմբող միության մեջ, և այլ է հենց այդ սկզբնական կոոպերատիվներում տարվող աշխատանքը: Բայց այս հանգամանքն ավելի շատ ազդելու չէ կոոպերացիայում Կոմյետրիտմիության կատարած աշխատանքի բովանդակության վրա, քան թե այդ աշխատանքը կազմակերպելու ձևերի վրա:

Այսպես, ուրեմն,— Կոմյետրիտմիության կողմից արհմիություններում կատարվող աշխատանքի նմանողությամբ,— մենք մեր առաջ հետևյալ տեսակի խնդիրն ենք դնում. կոոպերատիվների հետ կապ պահպանելու համար Կոմյետրիտմիությունը տալիս է իր ներկայացուցիչները, յեթե այդ ներկայացուցիչները չեն մտնում (իհարկե ընտրությամբ) կոոպերատիվ մարմինների կազմի մեջ. ապա կոոպերատիվի վարչությունը նրանց զրավում է իր նիստերին մասնակից անելու համար. այդ ներկայացուցիչներին հանձնարարվում է կապ պահպանել կոոպերատիվի և

Կոմյերիտմիութեան միջև և ամեն կերպ ոգնել կոոպերատիվին նրա աշխատանքում:

Այսպես կարելի յիշ և պետք է անել ամեն մի գյուղում, վորտեղ կա կոոպերատիվ և կա Կոմյերիտմիութեան բջիջ: Նույնը և քաղաքի և բանվորական կոոպերատիվների նկատմամբ:

Կոոպերատիվ միութեան նկատմամբ, վորը իր կազմակերպչական ազդեցութեանն է գործում մի ամբողջ կոոպերատիվ շրջանի վրա (վոր սովորաբար զուգադիպում է գավառի սահմանների հետ) նույնպես անհրաժեշտ է իրականացնել այդ ներկայացուցչութունը, միայն պիտի այնպես անել, վոր այդ ներկայացուցչութունը լինի ավելի հեղինակավոր և նպատակահարմար:

Կոոպերատիվ շինարարութեան մեջ Կոմսոմոլի մասնակցութեան աշխատանքը հաշվի առնելու և ղեկավարելու համար, ինչպես նաև այդ աշխատանքը կանոնավոր հիմքերի վրա դնելու

լու նպատակով, Կոմյերիտմիութեան կոմիտեները մշտական ներկայացուցիչներ են նշանակում շրջանային միութեաններին և կենտրոնական բանվորական կոոպերատիվների կազմաժինների շտատներում՝ հրահանգիչ-պրակտիկանների պաշտոնով. շրջանայինից ավելի մեծ մասշտաբ ունեցող միութեաններում ևս գործադրվում է նույն միջոցը, միայն այն տարբերութեամբ, վոր նրանց մեջ Կոմյերիտմիութեան ներկայացուցիչները նշանակվում են յերիտասարդութունը կոոպերացիայի մեջ գրավելու հրահանգչի պաշտոնով. հենց նույն այդ ներկայացուցիչները միութեան մեջ հանդիսանում են իբրև Կոմյերիտմիութեան կոմիտեների պաշտոնական ներկայացուցիչները: Այդ դերի համար անհրաժեշտ է առաջ քաշել ուժեղ աշխատավորի (նահանգական կամ յերկրային կոմիտեյի անդամի), վորպեսզի նա բոլորոյի նիստերին մշտապես մասնակցելով՝ կապված լինի Կոմ-

յերիտմիության ամենորյա աշխատանքի հետ:

Ներկայացուցչի ընտրության և նրա աշխատանքի հարցերն արժանի յեն առանձին ուղադրության: Պետական, արհեստակցական և տնտեսավարական կազմակերպությունների հետ մեր փոխհարաբերությունների «ներկայացուցչական» ձևը վաղուց և վոր դոյություն ունի, բայց յեթե մենք աշխատենք մի հայտարարի բերել Կոմյերիտմիության ներկայացուցչության աշխատանքը, ապա շատ տխուր յեզրակացության կը գանք: Նախ մեր ներկայացուցչությունը հաճախ ձևականորեն բյուրոյի կամ բշիշի ընդհանուր ժողովի արձանագրությամբ անցկացվելուց դենը չի անցնում: Ընտրված ընկերը նիստերին չի հաճախում, չի ծանոթանում այն կազմակերպության խնդիրների հետ, վորի համար նա ընտրված է, իսկ նրա ամենորյա աշխատանքների մասին ամենից քիչ և մտածում: Կոմյերիտմիության կոմի-

տեները շատ անգամ լրջությամբ չեն մտնենում ներկայացուցիչ ընտրելու հարցին: Իսկ նրանց աշխատանքներն ամենորյա հսկողության յենթարկելու մասին խոսելն իսկ ավելորդ է, սինչդեռ այդ հսկողությունը հակայական դեր ունի կատարելու ներկայացուցչական աշխատանքում: Այն մարմինները, վորոնց համար ընտրված է ներկայացուցիչը, իրենց կողմից շատ քիչ են հետաքրքրվում կոմյերիտականին նախապատրաստելու հարցով, նրան պահում են յերիտասարդական աշխատանքում նեղ մասնագիտացման մեջ, չեն քաշում իրենց կազմակերպության ընդհանուր աշխատանքի մեջ և այդպիսով խախտում են ընդհանուր սկզբունքը, այն է՝ ձգտել Կոմյերիտմիության ներկայացուցչից նախապատրաստել աշխատավոր այն կազմակերպության համար, վորի համար նա ընտրված է իբրև ներկայացուցիչ: Այդպիսի պայմաններում ընտրված ընկերը կտրվում է Կոմյե-

ընտանիութիւնից և չի հարմարեցվում
այն կազմակերպութեան աշխատանքին,
վորի համար նա ընտրված է, իսկ նրա
յերկար մանդատը բոլորովին ռեալի-
զացիայի չի յենթարկվում և բնակա-
նորեն դառնում է իբրև ըող նրա տիրոջ
վերադրույթի (нагрузке):

Այսպիսով ներկայացուցչի ընտրու-
թյանը պիտի մոտենալ խիստ լրջու-
թյամբ և մշտապես պետք է հետևել
նրա աշխատանքին, սիստեմատիկաբար
դնելով նրա գեկուցումները Կոմյերիտ-
միութեան բջիջներում և կոմիտեյում:

Ներկայացուցիչների աշխատանքը
պիտի ընթանա յերկու ուղղութեամբ—
միութենական կազմակերպութեան-
ների ներկայացուցիչները, վորոնք մաս-
նակցում են կոոպերացիայի ընդհանուր
աշխատանքին, կոոպերատիվ կազմա-
կերպութեանների կյանքի և աշխատան-
քի առավել կարևոր մոմենտների մասին
հաղորդում են Կոմյերիտմիութեան կո-
միտեներին և նրանց միջոցով, այսինքն

կոմիտեներին միջոցով, կոմյերիտական
մասսան գրավում են մասնակցելու կո-
ոպերատիվ շինարարութեանը:

Կոոպերատիվների միութեան մեջ Կոմ-
յերիտմիութեան կողմից յեղող ներկա-
յացուցիչները կոմյերիտական կազմա-
կերպութեաններում լուսաբանելու յեն
կոոպերատիվ աշխատանքի բոլոր կող-
մերը և նրանց ուշադրութեանը գրավե-
լու յեն կոոպերատիվ գործունեյութեան
առավել կարևոր կողմերի վրա: Իսկ
սկզբնական կոոպերատիվ բջիջներում
Կոմյերիտմիութեան ներկայացուցիչ-
ներն իրենց աշխատանքն այնպես պի-
տի տանեն, վորպեսզի իրենց կոոպե-
րատիվի ամրացման գործում մեծանա
կոմյերիտականների գործնական մաս-
նակցութեանը, և վորպեսզի կոմյերի-
տականները նախապատրաստվեն հսկիչ
մարմիններում՝ ղեկավար աշխատանքի
համար և սկզբնական կոոպերատիվում՝
կառավարելու համար:

Կոոպերատիվ շինարարութեան մեջ

Կոմյերիտմիութեան աշխատանքը բա-
ժանելով յերկուսի՝ աշխատանք միու-
թեան մեջ և աշխատանք կոոպերատի-
վում, — պիտի մատնանշել, Վոր կոոպե-
րատիվները միութեան մեջ Կոմյերիտ-
միութեանը պիտի զբաղվի պրոպա-
գանդայով և կոոպերացիայի ուսումնա-
սիրութեամբ, իսկ կոոպերատիվում
Կոմյերիտականներին պիտի զբաղել
տնտեսական աշխատանքների և առաջ
պետք ե քաշել վարչութեաններում և
զանազան հանձնաժողովներում՝ ղեկա-
վար աշխատանքների համար:

ՅԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ Կ. ՅԵՐ.
Մ. ՅԱՆ ԱՆԴԱՄՆԵՐԻՆ ԿՈՈՊԵՐԱՅԻՍՅՈՒ
ՄԵՋ ԳՐԱՎԵԼԸ.

Կոոպերատիվ շինարարութեան մեջ
Կոմյերիտմիութեան մասնակցութեան
հիմքը պիտի համարել՝ ոգնել կոոպերա-
ցիային բարձրացնելու մասսաների ազ-
տիվութեանը, նախապատրաստել կոո-
պերատիվ աշխատավորների կադրեր և

զբաղել ամենամեծ քանակութեամբ ան-
դամներ: Կոոպերացիոյ ազգաբնակու-
թեան առավել ակտիվ մասը հանդիսա-
նալու յե յերիտասարդութեանը և մա-
նավանդ կոմյերիտականները: Պետք ե
միայն, Վոր կոոպերատիվ աշխատանքի
խնդիրները Կոմյերիտմիութեան և յե-
րիտասարդութեան առաջ զբվեն ճիշտ
և ցայտուն կերպով:

Կոոպերացիայի ասպարիզում Կոմյե-
րիտմիութեան գործնական աշխատանքի
համար այժմս կարելի յե առաջ քաշել
հինգ մոմենտ, Վորոնց վրա իրենց ու-
շադրութեանն են լարելու թե կոոպե-
րացիան և թե Կոմյերիտմիութեանը:
Այդ մոմենտներն են. ա) ԿՅԵՄ-ի բո-
լոր անդամներին և աշխատավոր յերի-
տասարդութեանը զարձնել կոոպերա-
ցիայի անդամներ, բ) կոմյերիտական-
ներից և բանվորա-գյուղացիական յե-
րիտասարդութեանից նախապատրաս-
տել կոոպերացիայի պահանջներին հա-
մապատասխանող կոոպերատիվ աշխա-

տավորներէ կազմ, գ) Կոմյերիտմիութեան աջակցութիւնը հանդես բերել կոոպերատիւ կազմակերպութիւններին, աշխատավոր լայն մասսաներին կոոպերացիայի շարքերը գրավելու գործում, դ) Կոմյերիտմիութեան մասնակցութիւնն ունենալ կոոպերացիայի գաղափարները լայն մասսաներում ամենորոյս պրոպագանդայի նյութ գարձնելու գործում, ե) Կոմյերիտմիութեան կազմակերպութեան մեջ զբաղվել կոոպերացիայի ուսումնասիրութեամբ:

Այս խնդիրներով դեռես չի սպառվում, իհարկե, Կոմյերիտմիութեան աշխատանքը կոոպերացիայի մեջ: Փորձի կուտակման և կոոպերացիայի ամրացման հետ միասին ընդլայնվելու յետ Կոմյերիտմիութեան խնդիրների շրջանակը կոոպերացիայի նկատմամբ: Յեթե կոոպերացիայի առաջ դրված և բոլոր աշխատավորներին վերջան կարելի յետ շուտ կոոպերացման յենթարկելու խնդիրը, ապա Կոմյերիտմիութեան, իհարկե,

այդ խնդրի նկատմամբ ուշադրութեան մեծ մասը նվիրելու յետ յերիտասարդութեանը:

Բանվոր յերիտասարդութիւնն իր տնտեսական վիճակով կախումն չունի իր ընտանիքից: Իսկ յետե բանվոր պատանին իր ստացած փողն ընտանիքին և տալիս, ապա ամսե-ամիս 1-1½ ո. փայտվճար մուծել, իհարկե, կարող ե: Յերիտասարդութեան այդ մասի մեջ կոոպերացման աշխատանք տանելն այնքան ել դժվար չե: Անկասկած այստեղ ել նյութական շահախնդրութիւն հարկավոր ե այն ձևով, վոր աշխատավարձը կոոպերատիվում ռեալիզացիայի յենթարկելիս աշխատավարձի մակարդակը պահվի հարկավոր բարձրութեան վրա:

Մենք սովոր ենք ամեն մի նոր գործ կամ պանիայով սկսելու: Այժմ ել միջանի ընկերներ տարվեցին յերիտասարդութեանը կոոպերացիայի անդամ դարձնելու համար կամ պանիա տանելու

մաքով: Յեթե կամպանիան նախապատ-
րաստվի ինչպես հարկն ե, կարող ե վո-
րոշ հետևանքներ տալ: Կամպանիան կը-
բարձրացնի հասարակական տրամա-
դրությունը, բայց նա, իհարկե, յեր-
բեք չի կարող փոխարինել խոր և որ-
գանական աշխատանքին:

Յերիտասարդության կոոպերացումը
կամպանիայի մեթոդներով չպիտի կա-
տարել, այլ միության ամբողջ աշխա-
տանքը կոոպերացիայի հարցերով թա-
փանցելու, այդ հարցերը կոմյերիտմիու-
թենական ժողովներում դնելու, կոո-
պերացիայի ամենուրյա պրոպագանդայի,
ամբողջ միութենական մասսան կոո-
պերատիվ խնդիրների կատարմանը մո-
տեցնելու միջոցով:

«Զկա ԿՅՅՄ-ի անդամ, վոր կոո-
պերացիայի անդամ չլինի» լոզունգը
պիտի լիովին կիրառվի և կոոպերա-
ցիայի ասպարիզում կոմյերիտական-
ների կողմից տարվելիք գործնական
աշխատանքի հիմքը պետք ե դառնալ:

ՅԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹՅԱՆ ԱԿՏԻՎՈՒԹՅԱՆ
ԲԱՐՁՐԱՅՈՒՄԸ ՅԵՎ ՆՐԱՆ ԿՈՈՊԵ-
ՐԱՅԻԱՅԻ ԱՊՊԱՐԱՏԻՆ ՄՈՏԵՅՆԵԼԸ:

Հասնել այն բանին, վոր կոոպերա-
տիվի անդամ-յերիտասարդությունը
մասնակցի բոլոր ընդհանուր և ռայո-
նական ժողովներին—դա առաջին քայլն
ե յերիտասարդության կոոպերատիվ
ակտիվությունը բարձրացնելու գոր-
ծում: Այս բանի համար վոչ այնքան
կոմյերիտմիության բջիջը պիտի աշ-
խատի, վորքան ինքը կոոպերատիվը:
Մեր աշխատանքի պրակտիկան ցույց ե
տալիս, վոր մասսան դեպի ժողով գրա-
վել ու նրա ակտիվությունը յերեան
հանել կարելի յե միայն այդ ժողովի
որակարգը նախորոք հիմնավորապես
մշակելով և քննելով:

Այդ նպատակով նպատակահարմար ե
նախապես կոմյերիտմիության ժողովը
ծանոթացնել այն հարցերի հետ, վոր
դրվելու յեն կոոպերատիվ ժողովում

(այդ կարող ե անել Կոմյերիտմիու-
թյան ներկայացուցիչը, վոր գտնվում ե
կոոպերատիվ կազմակերպության մեջ):
Նման պայմաններում կոմյերիտական
մասսան իսկապես կարող կլինի ոգնել
կոոպերատիվի ընդհանուր ժողովին՝ ըմ-
բռնելու այն հարցերը, վոր ժողովը
կոչված ե լուծելու: Ինքնըստինքյան
հասկանալի յե, վոր այս դեպքում տե-
ղի չպիտի ունենա այն ցանկությունը,
թե ինչ կերպ ել լինի, պետք ե «ջար-
դել ծերերին»: Վնչ, իրենց վերաբեր-
մունքը դեպի կոոպերատիվ աշխատան-
քը վորոշելիս կոմյերիտականների և
ընդհանրապես յերիտասարդության յե-
լակետը կոոպերատիվ շինարարության
շահը պիտի լինի:

Կոմյերիտմիության առաջ այժմ մի
խնդիր ե դրվում—կենտրոնացնել իր
ուշադրությունը կոոպերատիվների ա-
ռևտրական ապպարատն ուսումնասի-
րելու գործում: Չէ վոր վատ գործա-
կատարն ազգաբնակչությունը կվանի

կոոպերատիվից և կկործանի կոոպե-
րատիվը—այս հանգամանքը աչքաթող
անել և հաշվի չառնել չի կարելի.
նույնը կարելի յե ասել և հաշվետա-
րի մասին: Կոոպերատիվ համագումար-
ներից մեկում ընկերներից մեկը, վոչ
առանց հիմքի, ասում եր, վոր հաշվե-
տարն ու գործակատարը կոոպերացիա-
յի «ամենամեծ» մարդիկն են:

Հետո յերիտասարդությունը լայն
կերպով անհրաժեշտ ե վարժեցնել ա-
ռևտրի, ասորտիմենտի (չեշիդի) ընտ-
րության, կալկուլյացիայի ու բաշխման
մեթոդների և այս հարցերն ըմբռնելուն:
Կոոպերացիայի աշխատավորների հա-
մար դա անհետաձգելի խնդիր ե: Այդ
նպատակի համար կարելի յե ոգտա-
գործել մեծ կոոպերատիվներին կից յե-
ղած խանութային հանձնաժողովները:
Այդ հանձնաժողովները կոոպերացիայի
կյանքում նշանակալից դեր են խաղում:

Ինչ չափով խանութային հանձնա-
ժողովները կոչված են կարևոր ֆունկ-

ցիւաներ կատարելու (հսկողութիւն, դիտողութիւն, մասնակցում ապրանքի գնահատման, վորակի և կալիւլյացիայի վորոշման գործում և այլն) և ինչ չափով նրանք հանդիսանում են կապի որդան կոոպերացիած ազգաբնակութիւն և կոոպերատիվի վարչութիւն միջև, — նույն չափով ել այդ հանձնաժողովների աշխատանքի վրա Կոմյերիտմիութիւնն իր հատուկ ուղադրութիւնը պիտի դարձնի: Կոմյերիտականները, յետե նրանք ընտրվեն խանութային հանձնաժողովի մեջ, պետք ե ամեն կերպ ձգտեն, վորպեսզի խանութային հանձնաժողովի աշխատանքն ընթանա հասարակութիւն ամենամեծ վստահութիւն և ուղադրութիւն պայմաններում:

Կոմյերիտմիութիւնը չպիտի մոռանա, վոր խանութային հանձնաժողովը միաժամանակ հանդիսանում ե թե ամենալավ դպրոցը՝ հենց իրենց փայտերերի մասսայից կոոպերատիվ աշխատավորներ նախապատրաստելու հա-

մար և թե մասսաների ակտիվութիւնը բարձրացնելու առավել կատարյալ ձեւերից մեկը:

Կոմյերիտմիութիւնն ակտիվ կերպով պիտի մասնակցի ստորին կոոպերատիվ ապագարաւն աշխատավորներով լրացնելու և թարմացնելու գործին. կոոպերատիվի ղեկավարների հետ միասին Կոմյերիտմիութիւնը պետք ե աստիճանաբար իր միջից առաջ բաշի ավելի ակտիվ անդամներին՝ գործակատարների, պահեստի աշխատավորի, ագենտի և այլ պաշտոնների համար: Իհարկե, կոոպերացիայի համար աշխատավորներ առաջ քաշելու համար այստեղ ամենից քիչ կարող ե սագել ձեական մոտեցումը: Նույն չափով ել անպետք կլիներ գործուղումը, յետե դա հակառակ ե գործուղվողի ցանկութիւնը և կատարված ե միայն «դիսցիպլինայի կարգով»: Կոոպերացիայի առաջ կանգնած պատասխանատու խընդիրները պահանջում են, վոր Կոմյերիտ-

միւլթյունը հատուկ ուշադրութիւն դարձնի կոռուպերատիվ ծառայողներին պաշտօններն իր անդամներով և ընդհանրապէս յերիտասարդութեամբ լրացնելու վրա. այդ գործի համար պիտի նշանակվեն ընտրովի ընկերներ, վորոնք կոռուպերատիվ աշխատանքի հակուժն ունեն և կարող են հաւատ ներշնչել, թե այդ աշխատանքից գլուխ կհանեն:

Միութիւններում և սկզբնական կոռուպերատիվների ընտրովի պաշտօններում յերիտասարդութիւնն ու Կոմյերիտմիութեան անդամները համարյա բացակայում են: Ամբողջ ԽՍՀՄ-ում այդպիսի ընկերներին կարելի չէ մատնելի վրա համարել: Այս հանգամանքը մի ավելորդ անգամ ապացուցում է, վոր Կոմյերիտմիութեան մարմինները կոռուպերացիայի հարցերով քիչ են զբաղվել:

Արձանադրելով այս, մենք, իհարկէ, ամենից քիչ կարող ենք մտածել այն մասին, թե պետք է հայտարարել

«յերիտասարդութեան արշավանք միութիւններ և սկզբնական կոռուպերատիվի դեկավար դիրքերը նվաճելու համար»: Այդպիսի «արշավանքը» վոչ մի լավ բան տալ չի կարող. մենք ձգտում ենք, վոր Կոմյերիտականներն ու յերիտասարդութիւնն որդանական մասնակցութիւն ունենան կոռուպերատիվ աշխատանքում, ուստի և մենք կվողջունենք միայն կոմյերիտականների և յերիտասարդութեան այնպիսի մասնակցութիւնը կոռուպերացիայի դեկավար և հակիչ մարմիններում, վոր կլինի բնական հետեանքն այդ որդանական աշխատանքի:

Ստորին կոռուպերատիվի աշխատանքին և ժողովներին ակտիվ մասնակցելուց սկսելով՝ Կոմյերիտմիութիւնը նպաստում է, վոր յերիտասարդութիւնն իբրև լիազոր մասնակցի կոռուպերացիայի շրջանային ժողովներին.— ահա այն ճանապարհը, վորով յերիտասարդութիւնը բարձրանալու յի

դեպի մեր կոոպերատիվ միությունները ի ճիշտով բարձունքները»։ Իհարկե, առաջ քաշել միայն նրա համար, վոր նորման լրանա—դա կոպեկի արժեք չունի. պետք է առաջ քաշել միայն աշխատի ընկերների, վորոնք իրոք ճանաչում են իրենց շրջանի կոոպերացիայի շահերը և վորոնք կկարողանային այդ շահերը թե՛ առաջ բերել և թե՛ պաշտպանել։

Պետք է ձգտել այն բանին, վոր յերիտասարդությունն աշխատանքի, լիազորության և այլ պաշտոնների համար առաջ քաշվեր վնչ միայն իր ձայներով. պետք է ստեղծել սլայմաններ, վորոնց շնորհիվ յերիտասարդությունն ամբողջ աշխատավոր բնակչության, կոոպերատիվի փայտերերի աջքում վստահություն և հեղինակություն վայելի։ Յեթե այդ ձեռք բերվի, կնշանակի յերիտասարդության որդանական աշխատանքը կոոպերացիայում և՛ ամբացված է և՛ կտա իր ոգտակար հետևանքները։

Կոոպերատիվի կամպանիաներն անցնում են առանց Կոմյերիտմիության անհրաժեշտ մասնակցության։ Ճիշտ է, շատ հաճախ ԿՅՅՄ-ի գավկումի, նահանգային կոմիտեյի քարտուղարը հանդիսավոր նիստին գովում է կոոպերացիան նրա նվաճումների և հաջողությունների համար, խոստանում է մեծ չափով ոժանդակություն յերիտասարդության կողմից, բայց դրանով էլ գործը վերջանում է, խոստումներից դեհը չի անցնում։ Այնինչ ամենքը պիտի հասկանան, վոր ամբողջ կոմյերիտական մասսան պիտի լծել կոոպերատիվ կամպանիայի, ողնել ժողովների զեկուցողներ ուղարկելով, նախապատրաստել ինսցենիրովկաներ, ներկայացումներ, կենդանի լրագրեր, հարմարեցնելով այդ կամպանիայի բնույթին, և այլն։ Մի խոսքով՝ կամպանիայի մոմենտին հարկավոր է ամեն մի բջիջ վոտքի հանել և նրա միջոցով մասսան նախապատրաստել կամպանիան ավելի հաջող տա-

նելու և նրա իրական հետևանքներն ամրապնդելու համար:

Կոմյերիտականն ու ամեն մի յերիտասարդ աշխատավոր փոքրից պիտի սկսեն և այդ ուղղութեամբ կատարելագործվեն, և ուսումնասիրելով կոոպերատիվ աշխատանքը, լավ ըմբռնելով կոոպերացիայի խնդիրները՝ ավելի առաջ պիտի գնան:

Կամպանիաներ նախապատրաստելուց, ափիշաներ փակցնելուց, կոոպերատիվ թերթեր և հանդեսներ տարածելուց սկսելով՝ կոոպերացիային վերաբերող գեղուցումների և խմբակների միջոցով դեպի ակտիվ գործնական կոոպերատիվ աշխատանք—ահա այն կոմյերիտականների ճանապարհը, վորոնք հակուսմ ունեն իրենց գործունեությունը կապելու կոոպերացիայի հետ:

Յեվ, իհարկե, այս բոլորը՝ մաքսիմալ ակտիվութեան ֆոնի վրա: Ուստի և մեր լոգունքն ե լինելու. «Կոմյերիտականը պիտի կոոպերատիվի ամենաակտիվ անդամը լինի»:

ԿՈՈՊԵՐԱՅԻԱՅԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐ
ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏԵԼՈՒ ՄԵԹՈԴՆԵՐԸ.

Աշխատավորներ նախապատրաստելու նկատմամբ մենք ունենք մի քանի մոմենտ, վոր կարող ենք հանձնարարել ոգտագործելու համար: Ամենաընդունելին կարելի յե համարել յերեքը, վոր կոոպերատիվ աշխատանքում գործադրում են կիրառութիւնները: Դրանք են՝ ա) ներկայացուցչութուն, վորի մասին մենք վերևում խոսեցինք, բ) պրակտիկանտություն և գ) կցում՝ վարչություններին ու վերստուգիչ հանձնաժողովներին:

Առանձին ուշադրություն պիտի դարձնել պրակտիկանտութեան վրա. յեթե պրակտիկանտների հետ տանելիք աշխատանքն այնպիսի հիմքերի վրա դրվի, ինչպես վոր հարկավոր ե, անպայման ամենալավ հետևանքները կստացվեն: Սակայն պրակտիկանտությունն այնպես չպիտի հասկանալ, թե դա յերի-

տասարդության գործադրութեան դեմ
կռվելու յեղանակներէց մեկն է. անպայ-
ման պիտի հիշել, վոր պրակտիկանտը
կոռպերացիայի ղեկավարող ապարա-
տի ապագա աշխատավորն է:

Պրակտիկանտների աշխատանքի ծրա-
դիրը կազմված պիտի լինի 8—12 ամիս-
ների համար. մենք գիտենք, վոր այդ
ժամանակամիջոցն անպայման սահմա-
նափակ է, բայց և այնպես այդ նվա-
զագույնն ել բավական է ցուցադրա-
կան փորձի համար: Յեւ, իսկապես,
հուսատու պրակտիկանտը յերեք ամ-
սվա ընթացքում կծանոթանա կոռպե-
րատիվ աշխատանքի ընդհանուր խըն-
դիրներին և կառուցվածքին. սկսելով
ռեգիստրատուրայից, այդ ժամանակի
ընթացքում նա աստիճանաբար առաջ
կերթա և կհասնի մինչև վարչության
բաժիններում աշխատելուն: Առաջին
յերեք ամիսն անցնելուց հետո պրակ-
տիկանտը պիտի ընտրի աշխատանքի
վորոշ ճյուղ (հրահանգիչ, գործակա-

տար, պահեստային աշխատող, հաշվե-
տար) և այդ ճյուղում պետք է մաս-
նագիտանա: Կոռպերատիվ կազմակեր-
պության կազմ-բաժինն աչքաթող չպի-
տի անի պրակտիկանտի աշխատանքը.
նա պիտի ամենայն ուղղեկավարի այն,
առանձնապես նկատի առնելով ընկե-
րոջ ցուցադրած հետաքրքրութունն
ու ընդունակութիւններն աշխատանքի
առանձին ասպարեզներում: Պրակտի-
կանտների նախապատրաստութիւնն
իհարկե, պիտի համաձայնեցնել տվյալ
շրջանում պետք յեղած աշխատավորնե-
րի պահանջին: Այստեղ պետք է կոնկրետ
կերպով քննել ունակատեսել, թե վոր-
տեղ և ինչ աշխատանքի համար մարդ-
կանց կարիք կա: Իսկ ընդհանրապես
պրակտիկանտության համար կարելի
յե հանձնարարել յերկու ուղղութիւն՝
նախապատրաստութիւն պահեստի աշ-
խատողների և մեկ ել՝ հրահանգիչների:
Առանձնապես պիտի ուշադրութիւն
դարձնել պահեստների աշխատավորներ

նախապատրաստելու վրա: Թե ինչ չափով պրակտիկանտի աշխատանքի ծրագիրը կարող ե իրագործվել կարճ ժամանակի ընթացքում, և թե ինչ չափով այդ ժամանակամիջոցում կարելի կըլինի նախապատրաստել լիովին վորակյալ աշխատավոր, այդ հաշվի առնելը դժվար ե. կնշանակի՝ պրակտիկանտության համար պիտի ընտրել առավել ընդունակ ընկերները, վորոնք ունենան հասարակական և տնտեսավարական փորձառություն, վորոնք կարողանան արագ կերպով ընտելանալ նոր միջավայրին:

Վարչություններին և վերստուգիչ հանձնաժողովներին կցելը նույնպես եյական միջոց ե, վոր ընդունակ ե աշխատավորներ նախապատրաստելու: Այդ միջոցը նամանավանդ հետաքրքիր ե կոմյերիտական կազմակերպությունների համար, ինչ չափով վոր այդպիսով կոմյերիտական կազմակերպությունն ավելի սերտ կերպով կկապվի

այս կամ այն կոոպերատիվ կազմակերպության աշխատանքի հետ: Կցվածների աշխատանքն ընթանալու յե թե այն որգանների աշխատանքներին մասնակցելու ուղղությամբ, վորին կցված են, և թե կոոպերատիվ աշխատանքներին դործնականորեն ծանոթանալու իմաստով (սկսած աշակերտի պարտականությունները կատարելուց, և այլն): Պիտի ասել, վոր կցումն իր զրական արդյունքները միայն այն ժամանակ կտա, յերբ կցվածների աշխատանքը զրված կլինի վորոչ պլանի, մի կանոնավոր սխտեմի մեջ: Չպետք ե մոռանալ, վոր կցված ընկերը պետք ե նախապատրաստվի կոոպերացիային իսկապես պիտանի աշխատավոր դառնալու համար:

ԱԳԻՏԱՅԻԱՅԻ ՅԵՎ ՊՐՈՊԱԳԱՆԴԱՅԻ
ՁԵՎԵՐԸ ՔԱՂԱՔՈՒՄ.

Կոմյերիտականներն ու յերիտասարդությունը կոոպերացիայի տեսության

հարցերով զբաղվելիս այդ հարցերով
այնքան ել չեն հետաքրքրվում: Նույնը
պիտի ասել և կոոպերացիայի բոլոր աշ-
խատավորների մասին: Հաստատ կարե-
լի յե ասել, վոր յեթե հիմա ստուգում
կատարելու լինենք, նույնիսկ կոոպե-
րացիայի յերիտասարդ աշխատավորնե-
րի մեջ, դեռևս չենք խոսում այն յերի-
տասարդության մասին, վորոնք կոոպե-
րացիայի մեջ չեն գրավված, ապա ան-
խուսափելիորեն բաղկավելու յենք 99⁰/₀
անգրագիտության փաստին: Իսկ չե՞ վոր
մենք շատ լավ գիտենք, վոր կոոպերատիվ
աշխատանքի զարգացման համար այդ
բոլորն իմանալը կատարելապես անհրա-
ժեշտ ե: Սրանից բխում ե այն, վոր կոո-
պերացիայում պրակտիկ աշխատանքի
հետ միասին պետք ե ծավալել նաև կոո-
պերատիվ անգրագիտության վերացման
աշխատանքը կոմյերիտմիության մեջ
ընդհանրապես և կոոպերատիվ աշխա-
տանքների ուղարկվող կոմյերիտական
աշխատավորների մեջ մանավանդ:

Վերևում մենք աղբեն հիշեցինք բջիջ-
ների նիստերին զեկուցումներ դնելու
միջոցով կոոպերացիայի խնդիրների հետ
ծանոթացնելու յեղանակներից մեկը:
Բայց դրանով բավականանալ չի կարելի
նախ՝ վորովհետև այդպիսի զեկուցումը
շատ հաճախ ձգտում ե արտացոլել մի-
այն նովյալ կոոպերատիվի գործնական
աշխատանքը և յերկրորդ՝ վորովհետև
այդ զեկուցումները շատ հաճախ լինում
են մակերեսային և, բնականաբար, կոմ-
յերիտական մասսային լրիվ կերպով
չեն բավարարում, քանի վոր նա այժմս
ավելի խոր գիտելիքներ ե պահանջում,
վորպեսզի կարողանա գործնական փոր-
ձըն ամրացնել իսկ չափով, վոր համար-
ձակ կերպով կարողանա ըմբռնել նոր
խնդիրները և գծել ապագա աշխատանքի
գործնական ծրագրեր: Այդպիսի գիտե-
լիքներ տարածողը վորոշ չափով ակում-
բըն ե լինելու. ակումբներում անհրա-
ժեշտ ե կազմակերպել կոոպերացիայի
հատուկ խմբակներ՝ հասակավորներից

և յերիտասարդությունից: Այդպիսի խմբակների կազմակերպման նախա-
ձեռնությունն իր վրա պետք է վեր-
ցնէի Կոմյերիտության ԲՆԻՆԸ: Խմբակ
կազմակերպելիս մասնակցողները քա-
նակի յետևից չպիտի ընկնել. պետք է
գտնել և համախմբել 15-20 հոգուց մի
խումբ, վորոնք իսկապես աշխատան-
քով հետաքրքրվում են, և այդ կորիզի
շուրջը պետք է համախմբել մնացած
մասսան: Խմբակի ծրագրի հիմնական
խնդիրն է լինելու՝ բանվորներին և յե-
րիտասարդությունը լայն կերպով գրա-
վել կոոպերացիայի մեջ և խմբակի ան-
դամներին (կոոպերատիվի անդամներին
և չկոոպերացվածներին) ծանոթացնել
կոոպերատիվ գրագիտության: Կոոպե-
րատիվ գրագիտություն ասելով պիտի
հասկանալ յուրացումն կոոպերացիայի
գործնական աշխատանքի հիմնական մո-
մենտների մասին գոյություն ունեցող
տարրական գիտելիքների և հայտնա-
բերումն ի. Ս. Հ. Մ.-ի կոոպերատիվ

շինարարության ձևերի՝ ի նկատի առ-
նելով կոոպերացիայի դասակարգային
դերն ու սոցիալիստական շինարարու-
թյան ընդհանուր խնդիրները:

Կոոպերատիվ աշխատանքի և սոցիա-
լիստական շինարարության ընդհանուր
խնդիրների, այսինքն Վ. Ի. Լենինի պատ-
գամներով առաջնորդվող Ռ. Կ. Կ.-ի
քաղաքականության—շարկապը անհրա-
ժեշտ է առանձնապես վառ կերպով ընդ-
գծել՝ կոոպերատիվ աշխատանքի խըն-
դիրների և մեթոդների մասին զրուցե-
լիս: Այդ ընդգծել և շեշտելն անհրա-
ժեշտ է մանավանդ այն պատճառով,
վոր ծրագրի հետագա մասերը պետք
է կապել դասակարգային պայքարի և
պրոլետարական հեղափոխության հետ,
աշխատելով ամեն մի առանձին մոմեն-
տում պարզաբանել այն Ռ. Կ. Կ.-ի
քաղաքականության ընդհանուր ֆոնի
վրա:

Բանվորական խմբակի ծրագիրը բա-
ժանվում է հետևյալ հիմնական մոմենտ-

ներին. — Լենինի պատգամները կոռուպ-
ցիայի մասին, կազմակերպումն տե-
ղական կոռուպցիայի տնտեսութեան,
սպառողական ընկերութեան կանոնա-
դրութեան հիմունքները, միութենական
կոռուպցիայի շինարարութիւնը, կոռուպ-
ցիան սոցիալիստական շինարարու-
թեան մեջ, կոռուպցիան և Կոմմունիս-
տական Կուսակցութիւնը, կոռուպցի-
ան և նոր տնտեսական քաղաքակա-
նութիւնը (ՆԵՊ) և այլն¹: Այս թեմա-
ները բաժանվում են 22 զրույցների.
բացի սրանից, ծրագրի մեջ պիտի մըտ-
ցնել 4 կամ 5 զրույց դործնական աշ-
խատանքի կարգով և 3-4 եքսկուրսիա
դեպի մոտակա կոռուպցիայները (և՛
թույլ և՛ ուժեղ): Անհրաժեշտ է նաև
փորձառու ընկերոջ դեկլարութեամբ
ծանոթանալ, թե ինչպէս է դրված աշ-

¹ Կոռուպցիայի խմբակների ծրագրերն
ու մանրամասն ցուցմունքներ խմբակների
մասին կարելի չէ ստանալ «Հայկոռուպ» կազմ-
բաժնից — Յերեան, Շահումյան փողոց № 3:

խատանքը կոռուպցիայի դործու-
նեցութեան զանազան ճշգրտութեամբ: Խմ-
բակի աշխատանքները դեկլարելու հա-
մար անհրաժեշտ է հրավիրել կոռուպ-
ցիայի աշխատավորներին, նախորդ
նրանց թեկնածութիւնը հաստատելով
Ռ. Կ. Կ. (Բ.)-ի բջիջներում:

Ամեն տարի կոռուպցիան պահան-
ջում է նոր տասնյակ հազար աշխա-
տավորներ: Կոռուպցիայի կուրսերը և
տեխնիկումներն այդ խնդիրը զլուխ բե-
րել չեն կարող. բացի զրանից, մենք
չունենք բավականաչափ փորձված կոռ-
ուպցիայի մանկավարժներ, վորոնք կկա-
րողանային լրիվ կերպով բավարարել
մեր դասընթացներին ու տեխնիկում-
ներին: Բացի սրանից, տեղերում աշ-
խատողների սակավութիւնը հնարա-
վորութիւն չի տալիս, վոր առանձին
աշխատավորները թողնեն աշխատանքն
ու գնան սովորելու: Բայց յեւթ պիտի
գտնել: Չե՞ վոր այդ յեւթը գտնեն այն-
քան ել դժվար չէ. դա նախ և առաջ,

ինչպես մենք հիշեցինք, խմբակներ ստեղծելն եւ Բայց դա, իհարկե, քիչ եւ խմբակն ընդգրկում ե 15-25 հոգի, հաշվելով իր աշխատանքների տևողությունը 5-8 ամիս. նախապատրաստման այդպիսի դանդաղ տեմպը, իհարկե, կոոպերացիային լրիվ չափով բավարարել չի կարող: Արտասահմանում գործադրում են թղթակցական դասընթացքների, կամ սովորողներին բացակայությամբ ուսուցանելու մեթոդը (заочное обучение): Մասնավորապես Անգլիայում Սպառողական Ընկերությունների Միության Լուսավորության Կենտրոնական Բաժինն այդպիսի դասընթացքներ ե կազմակերպել Մանչեստրում: Դասընթացքներն սպասարկում են կոոպերատիվ կազմակերպություններում ծառայող յերիտասարդությանը և դասատուներին: Դասընթացքներն ունեն հատուկ բաժանմունքներ՝ թե՛ վարչության անդամներ և թե՛ պահեստներում և խանութներում աշխատողներ պատ-

րաստելու համար: Դասընթացքներն ավարտելուց հետո մասնակիցները քննություն են տալիս և նտանում վկայականներ: Նույն տիպի դասընթացքներ ե կազմակերպում Խ. Ս. Հ. Մ.-ի համար նաև Յենտրոսայուզի Կոոպերատիվ Լուսավորության Բաժինը: Դասընթացքների նպատակն ե տալ աշխատավոր լայն մասսաներին սխտեմատիկ զիտելիքներ կոոպերատիվ աշխատանքի դանադան բնագավառների վերաբերյալ: Այդպիսի դասընթացքների առավելությունն այն ե, վոր ամեն մարդ, առանց իր ամենորյա աշխատանքից կտրվելու, կարող ե տանը նստած սովորել: Ուսուցման մեթոդն այն ե, վոր ինքնուրույն կերպով պիտի մշակել առանձին դասախոսությունների և նյութերի հարցերը, վորոնք այդ նպատակով տրամադրվում են սովորողներին: Նման դասընթացքները միանում են մի ընդհանուր խմբակի մեջ, վորը և վորոշում ե յուրաքանչյուր սովորողի առաջադի-

մությունը կուրսանտների աշխատանքի պրոցեսսում: Յեթե վիճելի հարցեր և փորձ կուտակվի, այդպիսի դեպքում յենթադրվում է հրավիրել հատուկ համագումարներ և խորհրդակցություններ¹:

Բացակայությամբ դասընթացները հաջողությամբ կարող է ոգտագործել Կոմյերիտմիությունը վոչ միայն իր կազմակերպության մեջ, այլ և նրանից դուրս՝ ծավալելով ազիտացիա լայն մասսաների մեջ այդ դասընթացներին մասնակցելու համար:

Ակումբներում պետք է կիրառել նաև կոոպերատիվ անկյուններ կազմակերպելը, վորտեղ կլինեն դիագրամամաներ տեղական կենտր. բանկոոպների և ամբողջ կոոպերացիայի աշխատանքների մասին: Անկյունը պիտի ունենա բավա-

¹ Մանրամասն տեղեկություններ բացակայությամբ դասընթացների մասին կարելի չէ ստանալ «Հայկոոպի» կազմ-բաժնից—Յերևան, Շահումյան փողոց № 3:

կանաչափ զրականություն, և նրան կից պիտի բանալ կոոպերացիայի հարցերի վերաբերյալ տեղեկատու բյուրո, ունենալով այնտեղ ամեն որ հերթապահներ, վորոնք կարողանան բավարար չափով տեղեկանքներ տալ յեկողներին, որինակ՝ հանձնարարել կարդալու գրքեր, խորհուրդ տալ, թե ինչպես անդամազրկել կոոպերատիվին, տալ բացատրություն գործնական հարցերի նկատմամբ, և այլն: Անկյան անդամների թիվը չը պիտի սահմանափակել. անկյունը պիտի լինի մասսայական կազմակերպություն, վոր սպասարկելու չէ ակումբի անդամներին և հաճախողներին¹:

Կոոպերատիվ կյանքը և մանավանդ սկզբնական բջիջն ամենից քիչ է լուսաբանվում մամուլում: Իսկ կոոպերատիվում թերություններ շատ կան:

¹ Մանրամասն տեղեկություններ կոոպերատիվ անկյունների մասին կարելի չէ ստանալ «Հայկոոպի» կազմ-բաժնից—Յերևան, Շահումյան փող. № 3:

Դեռ մինչև որս ել վորոշ տեղերում կոռպերացիայում աշխատում են վատ կոռպերատորներ, կուլակներ, հարբեցողներ, սեփական շահագրիտական նկատառումներ ունեցող և շահամոլ մարդիկ։ Կոմյերիամիության բջիջն ամեն կերպ պիտի մերկացնե նման «կոռպերատորներին», հաղորդելով նրանց մասին կոռպերատիվ և գյուղացիական թերթերին։

Կոռպերացիայում լինում են, իհարկե, և նվաճումներ։ Լավ կոռպերատորը և վարչության աշխատավորների լավ կազմը կարողանում են լավ անցկացնել բնակչության կոռպերացման կամպանիան, աշխատանքի մեջ ունենում են հաջողություն և հեղինակություն են ձեռք բերում սպառող մասսայի մեջ։ Կիրառում են հասարակական-կուլտուրական կյանքի կազմակերպումը, ամեն կերպ նպաստում են աշխատանքի վերակառուցմանը, թե այսպիսի կոռպերատիվի և թե այդպիսի կոռ-

պերատորների մասին պիտի գրել լրագրերում, պիտի հրապարակել նրանց փորձը, չպիտի մոռանալ, վոր կենտրոնական մարմինները շահագրգռված են կոռպերատիվ ցանցի կյանքի մասին արվող բազմակողմանի տեղեկություններով, վորովհետև անկարելի յե ճիշտ կերպով կառուցել աշխատանքը, վերացնել նրա թերություններն ու ղեկավարել գործը, առանց իմանալու նրա կյանքը, հաջողություններն ու թերությունները։ Կոմսոմոլի բջիջը պիտի ընտրի կոռպերատիվ հարցերի թղթակից գյուղացիական թերթերի համար¹։ Իսկ կոռպերացիայում աշխատող ամեն մի ընկեր պիտի ըմբռնի այդպիսի աշխատանքի նշանակությունը՝ կոռպերատիվ գործունեությունը հաջողությամբ զարգացնելու համար։

¹ Մեզ մոտ «Մաճկալի», «Ավանգարդի» և «Հայաստանի կոռպերացիայի» համար։

III

ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ ԳՅՈՒՂՈՒՄ.

ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿՈՈՊԵՐԱ-
ՑԻԱՅԻ ՀԵՆԱՐԱՆՆ Ե.

Գյուղում մենք արդեն ունենք կոոպերացիայի և բլի՛լի կապի ձևեր, վոր գործադրվում են յերկու տարուց ի վեր: Այդ կապը կիրառվում է ներկայացուցչության միջոցով: Գյուղական բլի՛լը վաղուց արդեն գործնականորեն մասնակցում է գյուղի կոոպերատիվ շինարարությանը: Ուստի և մենք արդեն կարող ենք խոսել տվյալ աշխատանքի վորոշ արդյունքների մասին, իսկ արդյունքներ անկասկած կան և այն ել շատ մեծ արդյունքներ: Գյուղը հաճախ չունի կուսակցական բլի՛լ, իսկ յեթե ունի յեկ, ապա չորս-հինգ մարդուց բաղկացած, նրանք ել զբաղված են վարչա-

տնտեսավարական աշխատանքով. այդպիսի ընկերները զուտ կուսակցական աշխատանք տանել չեն կարող. կնշանակի այդ գյուղերում Կոմյերիտմիությունը բացառիկ նշանակություն է ստանում: Այսպիսի դեպքում Կոմյերիտմիության բլի՛լը հանդիսանում է դասակարգային գծի հաղորդիչը և հասարակական կյանքի կազմակերպողը գյուղում:

Մենք գիտենք շատ վայրեր, վորտեղ աճում և զարգանում են Կոմյերիտմիության բլի՛լի կազմակերպած կոոպերատիվները: Իբրև որինակ կարելի յե վերցնել յերկու փաստ—Մասկվայի գավառի Կիևյան կոոպերատիվը և Կալուգայի նահանգի Պետրիշչևո գյուղը: Պետրիշչևոյում Կոմյերիտականները կուլակային տարրը կոոպերացիայից մեկուսացրին. այնտեղ կոոպերացիան հեղինակություն չեր վայելում գյուղացիության այն մասի մեջ, վորին ամենից շատ եր հարկավոր: Բլի՛լը կարգի դրեց

կոոպերատիվի աշխատանքը, կազմակերպեց խանութ, թեյատուն, իջևան և կոոպերացիայի միջոցներով սարքավորեց խրճիթ-ընթերցարանը: «Кооперативное дело» թերթի համարներից մեկում գյուղացիք շնորհակալություն են հայտնում կոմյերիտականներին նրանց աշխատանքի համար: Մյուս փաստը Կիևյան կոոպերատիվն է: Շնորհիվ Կոմյերիտմիության բլի՛՛՛՛՛՛ աշխատանքի այդ կոոպերատիվի խանութն ու թեյատունը կարճ ժամանակվա ընթացքում ստացել են զուտ արդյունք 2,200 ռ.: Այստեղ կարևոր է շեշտել մեկ հանգամանք. դա այն է, վոր կոոպերացիայում աշխատող կոմյերիտականներն աշխատանքը ծավալում են միաժամանակ յերկու ֆրոնտի վրա. բացի առևտրից, նրանք, կոոպերատիվի միջոցներն ավելացնելու հետ միասին՝ սկսում են շինել հասարակական թեյատուն, խրճիթ-ընթերցարան և ուրիշ կուլտուրական հիմնարկներ: Այդպիսի սկզբունքներ

մտնեն անկասկած կոոպերացիայի համար ուրախալի յերևութ է:

Իհարկե, կան և այնպիսի գյուղեր, վորտեղ կոոպերացիան չունի կոմյերիտական վոչ մի ոժանդակություն. կան և այնպիսիները, վորտեղ Կոմյերիտմիության կոոպերատիվ վատ աշխատանքը նույնիսկ վորոշ էյական փաստ է բերում կոոպերացիային: Սրա դեմ պետք է կռվել: Համենայն դեպս, պիտի ձգտել իսկական կոմյերիտական աշխատանքի, մանավանդ վոր այդպիսի աշխատանքն իբրև իր մեջ և՛ առևտրի և՛ հասարակականության տարրեր պարունակող աշխատանք, մեծ մասամբ ապահովում է կոոպերատիվ աշխատանքի կանոնավոր և ճիշտ զարգացումը:

Կոոպերացիայի աշխատավորներն անպայման պետք է ուժեղացնեն Կոմյերիտմիության միշտ աճող ազդեցությունը գյուղում և դրանից պետք է ոգտվեն կոոպերատիվ աշխատանքն ընդարձակելու և խորացնելու համար:

ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ՅԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹՅՈՒՆԸ
ԿՈՈՊԵՐԱՅԻԱՅԻ ՄԵԶ ՊԵՏՔ Ե ԳՐԱՎԵԼ:

Գյուղական յերիտասարդությունը կոոպերացիայի մեջ գրավելու ասպարիզում մենք մեծ դժվարությունների յենք հանդիպում: Գյուղի յերիտասարդն ու աղջիկը տնտեսապես կախված են ընտանիքից և սեփական աշխատանք չունեն, ուստի և փայ և մուտքի վճար մուծել, բնական է, չեն կարող: Յեւ միայն առանձին դեպքերում մենք բացառությունների յենք հանդիպում, այն եւ միայնակ գյուղացի յերիտասարդների մեջ:

Բայց այդ դրությունից յելք գտնել կարելի յէ. որինակ, ամառն ու աշնանը յերիտասարդությունը, մանավանդ աղջիկները հավաքում են սունկ, մորի և այլն, ծախում են վուշ և այլ առարկաներ, վորոնցով հարուստ է գյուղը: Այդ բոլորը շատ հաճախ մասնավոր գնորդների ձեռքն է ընկնում: Բշիջը պետք է հաշվի

առնի այդ մոմենտը և պրոպագանդայի միջոցով աշխատի, վոր յերիտասարդությունն այդ մթերքներով մուծի իր փայավճարը և այդ առարկաները ծախի կոոպերացիայի միջոցով:

Յերիտասարդությունը— իբրեւ ազգաբնակչության ակտիվ մասսան— կոոպերացիայի մեջ գրավելու վրա հատուկ ուշադրություն պիտի դարձնել:

Յերիտասարդությունը կոոպերացիայի մեջ գրավելու հիմնական աշխատանքը բշիջն իր վրա պիտի վերցնի: Բշիջի նիստերին մեծ տեղ պիտի տալ կոոպերատիվ հարցերին. այդ հարցերի քննության համար պետք է գրավել ամբողջ կոմյերիտական մասսան, ինչպես նաև անկուսակցական յերիտասարդությունը: Կոոպերատիվի վարչության հետ պայմանավորվելով, տեղական կոոպերատիվի վարչության հաշվետու և նախագծային ղեկուցումները, ինչպես և Կոմյերիտիության ներկայացուցչի ղեկուցումները պիտի դնել բշիջի նիստերում:

ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ՅԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹՅՈՒՆԸ
ԿՈՈՊԵՐԱՅԻՆՅԻ ՄԵԶ ՊԵՏԲ Ե ԳՐԱՎԵԼ.

Գյուղական յերիտասարդությունը կոոպերացիայի մեջ գրավելու ասպարիզում մենք մեծ դժվարությունների յենք հանդիպում: Գյուղի յերիտասարդն ու աղջիկը անտեսապես կախված են ընտանիքից և սեփական աշխատանք չունեն, ուստի և փայ և մուտքի վճար մուծել, բնական է, չեն կարող: Յեւ միայն առանձին դեպքերում մենք բացառությունների յենք հանդիպում, այն ել միայնակ գյուղացի յերիտասարդների մեջ:

Բայց այդ դրությունից յելք գտնել կարելի յե. որինակ, ամառն ու աշնանը յերիտասարդությունը, մանավանդ աղջիկները հավաքում են սունկ, մորի և այլն, ծախում են վուշ և այլ առարկաներ, վորոնցով հարուստ ե գյուղը: Այդ բոլորը շատ հաճախ մասնավոր գնորդների ձեռքն ե ընկնում: Բջիջը պետք ե հաշվի

առնի այդ մոմենտը և պրոպագանդայի միջոցով աշխատի, վոր յերիտասարդությունն այդ մթերքներով մուծի իր փայավճարը և այդ առարկաները ծախի կոոպերացիայի միջոցով:

Յերիտասարդությունը— իբրև ազգաբնակչության ակտիվ մասսան— կոոպերացիայի մեջ գրավելու վրա հատուկ ուշադրություն պիտի դարձնել:

Յերիտասարդությունը կոոպերացիայի մեջ գրավելու հիմնական աշխատանքը բջիջն իր վրա պիտի վերցնի: Բջիջի նիստերին մեծ տեղ պիտի տալ կոոպերատիվ հարցերին. այդ հարցերի քննության համար պետք ե գրավել ամբողջ կոմյերիտական մասսան, ինչպես նաև անկուսակցական յերիտասարդությունը: Կոոպերատիվի վարչության հետ պայմանավորվելով, տեղական կոոպերատիվի վարչության հաշվետու և նախագծային զեկուցումները, ինչպես և Կոմյերիտմիության ներկայացուցչի զեկուցումները պիտի դնել բջիջի նիստերում:

Զեկուցութիւնների վերաբերմամբ չպիտի սահմանափակվել չոր բանաձև ընդունելով: Անհրաժեշտ ե անպայման մատնանշել կոոպերատիվի հերթական խնդիրները, ցույց տալ նրա թերությունները և միջոցներ ցույց տալ այդ թերություններն ուղղելու համար:

Բազմախանութ կոոպերատիվ ունեցող շրջաններում, վորտեղ կան խանութային հանձնաժողովներ, պետք ե աշխատել խանութային հանձնաժողովի մեջ անցկացնել կոմյերիտականներին, իհարկե, այդ նպատակին պիտի հասնել կոմյերիտականների ակտիվ աշխատանքի ճանապարհով:

Բիջիջն ամբողջովին գործոն մասնակցություն ե ունենալու խանութային հանձնաժողովների աշխատանքներին զարգացման մեջ՝ նախապես ծանոթանալով հանձնաժողովների առաջ դրվող խնդիրներին: Կոմյերիտականը վոչ միայն ինքը պետք ե մասնի կոոպերացիայի մեջ և յերիտասարդության մեջ կոոպե-

րատիվ աշխատանք կատարի, այլ և նա ամեն կերպ պետք ե ոգնի հասակավոր ազգաբնակչության կոոպերացմանը՝ ոգտագործելով գյուղի հասարակական ժողովները, վորոնք դառնալու յեն կոոպերատիվ գաղափարների պրոպագանդայի վայրեր: Իհարկե, ամենից առաջ նման աշխատանքը պիտի սկսել սեփական ընտանիքից:

Այդ պիտի ասել մանավանդ գյուղատնտեսական և վարկային կոոպերացիայի մասին, վորոնք իրենց ուշադրության կենտրոնում դնում են տնտեսությունների կոոպերացման խնդիրը:

Կոոպերացնել չքավոր տնտեսությունները, կոոպերացիայի մեջ զբաղել բոլոր վոչ կուլակներին, գյուղի բոլոր ժրաջան տնտեսներին դարձնել կոոպերատորներ—ահա այս խնդիրն ե զրված գյուղատնտեսական և վարկային կոոպերացիայի առաջ, և այդ խնդրի լուծմանը մեծ չափով նպաստելու յե Կոմյերիտմիությունը:

Առաջին հերթին Կոմյերիտմիության բջիջի միջոցով դեպի կոոպերացիան պիտի գրավել կոմյերիտականների ընտանիքներին: Ներկայումս գյուղում մենք նկատում ենք գյուղացիության, մանավանդ նրա չքավոր մասի կողմից ձգտում՝ միանալու կոմունականների, կուլ-լեկտիվ տնտեսությունների և կոլլեկտիվ հողոգտագործման այլ ձևերի մեջ:

Այդ ձգտման պատճառը մենք գտնում ենք այն թեքման մեջ, վոր մենք ընդհանրապես նկատում ենք գյուղում: Գյուղացիության քաղաքական և կուլ-տուրական ձգտումն աճում է. գյուղացին այժմս իր ուշքն ու միտքը դարձնում է հատկապես իր տնտեսության բարձրացման վրա: Այստեղ բջիջն իր ուշադրությունը լարելու յե, ամեն ուր մասնակցելով գյուղատնտեսական կոոպերացիայի աշխատանքին, ակտիվ կերպով աջակցելու յե գյուղացիությանը նրա տնտեսության բարձրացման գործում:

Գյուղում լինում են ահա պանրի գործարան, յուղարան, վոր հաճախ գտնվում է մասնավոր անձանց ձեռքին, բայց չէ՞ վոր դա կոոպերացիայի գործն է: Այստեղ ել Կոմյերիտմիության գործն առանձնապես նշանակալից է դառնում: Յերիտասարդությունն իր ընտանիքում մեծ դեր է խաղում, նա կարող է ընտանիքի մեծին—վորը դեռևս չի գիտակցել իրերի իսկական դրությունը և չի ըմբռնում այն ստրկական դրությունը, վորի մեջ նա ընկնում է՝ ծախելով կաթը մասնավոր առևտրականին—ուղարկել կոոպերատիվ միություն:

Բջիջի ակտիվությունն այստեղ կարող է արտահայտվել զանազան ուղ-դրությամբ: Մի կողմից՝ գրավել յերիտասարդությունը ոժանդակ ձեռնարկությունների մեջ (գարբնոց, ջրաղաց, փականագործության արհեստանոց և այլն) վորպես աշակերտի, մյուս կողմից՝ ոգնել յերիտասարդ ինքնուրույն տնտեսներին՝ անցնելու հողոգտագործ-

ման կողմէ կտրիվ ձևերի (պայմանավոր-
վելով շրջհողանձնաժողովների հետ՝
նրանց հողամասեր հատկացնելու, նրանց
կայքը տեղափոխելու, նրանց գյուղա-
տնտեսական մեքենաներ մատակարար-
ելու մասին): Ընտանիքից բաժանվող
յերիտասարդութեանը ոգնելու հարցն
առանձին պիտի դնել: Այս հանգաման-
քը, դժբախտաբար, շատ քիչ և հաշվի
առնվում:

Ավելի ուժեղ միություններում կազ-
մակերպչական և տնտեսավարական
աշխատանքի համար պիտի գործադրել
պրակտիկանտութեան մեթոդը՝ աշխա-
տավորներ նախապատրաստելու նպա-
տակով: Նմանապես ավելի ակտիվ ըն-
կերներին միջոցով պետք է ոգնել գյու-
ղատնտեսական կոոպերացիայի ապալա-
րատները կազմակերպելու գործին:

Գյուղական բջիջներում կան գյու-
ղատնտեսական խմբակներ: Այդ խմ-
բակների աշխատանքը շատ հաճախ չի
համապատասխանում իր խնդիրներին,

խակ մեծ մասամբ նրանք բոլորովին չեն
աշխատում, չնայած վոր գյուղատնտե-
սական խմբակներին կոմյերիտմիու-
թյան կոմիտեները լուրջ նշանակու-
թյուն են տալիս, գնահատելով նրանց
իբրև մասսայական կազմակերպու-
թյուններ, վորոնց նպատակն է գյու-
ղացիութեան մեջ գյուղատնտեսական
գիտելիքներ տարածելը: Գյուղատնտե-
սական կոոպերացիան առանձնապես
շահագրգռված է այդ խմբակների գո-
յութեամբ և նրանց աշխատանքով, քու-
նի վոր, վերջին հաշվով, այդ խմբակ-
ների աշխատանքները կապված են գյու-
ղատնտեսական կոոպերացիայի գոր-
ծունեյութեան հետ:

Կոոպերացիայից վոչ պակաս չափով
խմբակների աշխատանքով շահագրգռ-
ված պիտի լինեն և տեղական բջիջ-
ները, վորոնք ոգտագործելու յեն ա-
մեն մի պտուտակը, վոր կարող է խմ-
բակների աշխատանքի համար ոգտա-
կար լինել:

Գյուղատնտեսական ավելի վորակյալ աշխատավորներ նախապատրաստելու առավել բարձր առօրինակներ հանդիսանում են գյուղացիական յերիտասարդության դպրոցը: Կոմյերիտմիությունը պիտի աշխատի, վոր գյուղատնտեսական կոոպերացիան ակտիվ մասնակցություն ունենա այդ դպրոցի աշխատանքներում: Գյուղատնտեսական կոոպերացիան պետք է՝ ա) իր ներկայացուցիչը տա գյուղացիական յերիտասարդության դպրոցի կենտրոնական, նահանգական կամ գավառական հանձնաժողովներին, բ) շահագրգռված մարմինների հետ միասին (Կոմյերիտմիության, լուսբաժնի) պետք է վորոշի, թե տվյալ շրջանին կոոպերատորների վոր տիպն է հարկավոր, և դրան համապատասխան ել պետք է համաձայնեցնի գյուղացիական յերիտասարդության դպրոցի ծրագիրը, գ) դպրոցի և կոոպերատիվի միջև կնքված պայմանագրի սկզբունքներով պետք է ա-

պահովի գյուղատնտեսական կոոպերացիայի ագրո-հիմնարկների և տնտեսավարական ձեռնարկությունների ոգտագործումը՝ գյուղացիական յերիտասարդության դպրոցի աշակերտների արտադրական պրակտիկայի համար, դ) պետք է մասնակցի դպրոցի շենքի վերանորոգման, տաքացնելու, սարքավորման և հանրակացադանի կազմակերպման նպատակով ցույց տրվելիք ոգնությանը և այլն:

Գյուղատնտեսական կոոպերացիան պիտի պահանջի, վոր գյուղացիական յերիտասարդության դպրոցում իրեն վորոշ քանակությամբ տեղեր հատկացվեն և, Կոմյերիտմիության հետ համաձայնության գալով, պետք է ուղարկի այնտեղ ամենալավ թեկնածուներին:

Կոմյերիտմիության բջիջները վոր միայն պիտի ոժանդակեն աշխատասեր, ժրաշան գյուղացիությանը, այլև իրենց վրա պիտի վերցնեն գյուղատնտեսական կոոպերատիվներ, արտեղներ կազ-

մակերպելու նախաձեռնութիւնն այն-
տեղ, վորտեղ այդպիսիների կարիքը
կա: Բջիջը պետք է նախաձեռնութիւն
ցույց տա կոլլեկտիվների և առանձին
գյուղերի համար պարարտացման նյու-
թեր ձեռք բերելու, ճահիճները չորա-
ցնելու, ձորակը ամրացնելու, քամուն
տվող (երթոց) և ցանոց մեքենաներ
գնելու գործերում: Իհարկէ, այս բո-
լորը պիտի կազմակերպել աշխատանքը
համաձայնեցնելով բարձր կոոպերատիվ
կազմակերպութիւնների հետ, ապա-
հովելով նրանց ոժանդակութիւնը ա-
մեն կողմից. կոոպերացված մասսայի
նյութական բարեկեցութիւնն ամրա-
ցնելու աշխատանքն ավելի հաջող տա-
նելու համար մասսաներում պիտի ամ-
րացնել գյուղատնտեսական կոոպերա-
ցիայի հեղինակութիւնը:

Վարկային կոոպերացիան ներկա-
յումս դեռևս բավականաչափ զարգա-
ցած չէ, բայց նրա նշանակութիւնն
ապագայում, անկասկած, շատ մեծ է

լինելու: Վարկային կոոպերացիան կոչ-
ված է ամրացնելու ժողովրդական
տնտեսութիւնը և առաջին հերթին
սպասարկելու վարձի կարիք զգացող
գյուղացիական մասսաներին: Կուլակը
լավ է հասկացել վարկային կոոպերա-
ցիայի նշանակութիւնը և սկսում է սո-
ղալ դեպի վարկային կոոպերացիան. յեր-
բեմն նա կարճ ժամանակով վերցնում
է մի խոշոր գումար և կատարում է
առևտրական գործառնութիւններ,
ստանում է մեծ շահ և դառնում գյուղի
շահագործողը: Կամ յերբեմն ել լինում
են այսպիսի յերևույթներ. սովորաբար
վարկային կոոպերատիվը գյուղական
շուկայից այնքան ել հեռու չի տեղա-
փոխված. սպեկուլյանտը, վոր ձեռք է
բերում չքավորութան վկայական,
պարտքով փող է վերցնում վարկային
կոոպերատիվից, գնում է շուկա և այն-
տեղ առևտրական գործառնութիւններ
կատարելով՝ յերկու-յերեք ժամից հե-
տո փողը յետ է վերադարձնում:

Գյուղի չքավորն այնքան ել ժիր,
 ճարպիկ մարդ չե, և դա հասկանալի յե.
 չքավորը միշտ կարիքի և վշտի մեջ ե,
 յերբեք ձեռքում խոշոր գումար չի ու-
 նեցել և ձի կամ կով գնելու համար
 պարտք առնել չի համարձակվում, վո-
 րովհետև ապագայում վերադարձնելու
 հեռանկար չի տեսնում: Այսպիսով,
 գործը լավ հիմքերի վրա չդնելիս, վար-
 կային կոոպերացիան կարող ե գյուղի
 կուլակության սեփականությունը դառ-
 նալ: Պետք ե խստորեն հաշվի առնել
 այս մոմենտը, պետք ե չքավոր գյու-
 ղացիությանը բացատրել վարկային կո-
 ոպերացիայի տված արտոնությունները
 և մաս-մաս վճարելու իրավունքը, մա-
 նավանդ պետք ե նպատակ դնել—
 թույլ չտալ կուլակին հարստանալու
 վարկային կոոպերացիայի միջոցների
 հաշվին: Այդ միջոցները հատկացվում
 են թույլ տնտեսությունները բարձրա-
 ցնելու համար: Այդ պատճառով ել
 պետությունն այդքան խոշոր գումար-

ներ ե հատկացնում գյուղատնտեսա-
 կան վարկի համար:

Վարկային կոոպերացիան իր համար
 նպատակ պիտի դնի առաջին հերթին
 կոմմունարներին և արտելներին ոգ-
 նելը. արտելներին և կոմմունարներին
 ամեն կերպ սկզբնական շրջանում պետք
 ե աջակցի, հնարավորություն պիտի տա
 իրենց տնտեսություններն ամրացնելու
 գործում:

Պարզ ե, վոր Կոմյերիտմիության
 խնդիրներն ել ավելի յեն մեծանում
 վարկային և գյուղատնտեսական կո-
 ոպերացիայի ասպարիզում: Յեթ ե
 Խ. Ս. Հ. Մ.-ի Կենտգործկոմը (Թիֆ-
 լիսում) գյուղատնտեսական կոոպերա-
 ցիայի հարցին առաջին տեղն եր տա-
 լիս, ապա, դրան համապատասխան
 կերպով, Կոմյերիտմիության հետաքրք-
 րությունն ու ակտիվությունն ել
 գյուղատնտեսական և վարկային կո-
 ոպերացիայի նկատմամբ պետք ե բար-
 ձրանան:

ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ԲՋԻՋԻ ԿՈՈՊԵՐԱՏԻՎ
ԱԳԻՏԱՇԽԱՏԱՆՔԸ.

Գյուղական կյանքում կոոպերատիվ գաղափարների տարածման հիմնական տեղը լինելու յե խրճիթ-ընթերցարանն իբրև գյուղացիության և գյուղացիական յերիտասարդության մասսայական հավաքման ամենից ավելի կարևոր կենտրոն: Շատ հաճախ այդ կենտրոնն անկազմակերպ ե լինում և չի ծառայում իբրև իսկապես խելացի ժամանցի և կոմունիստական գաղափարների պրոպագանդայի վայր, բայց դա արդեն կտխված ե ընթերցարանի ղեկավարներից, այս կամ այն չափով նաև Կոմյերիտմիության բջիջից:

Գյուղական խրճիթ-ընթերցարանի աշխատանքի գլխավոր տեսակներն են. — ծանոթացնել գյուղացիությունը մեզ շրջապատող պայմանների հետ (միջազգային դրության), գրքի և զրույցի միջոցով բացատրել գյուղացուն խոր-

հրրդային իշխանության քաղաքակա-նությունը գյուղում՝ հողային և գյուղացիությունը հետաքրքրող այլ հարցերի նկատմամբ, տարածել գյուղացիական մասսայում կոոպերատիվ գաղափարներ: Ահա այս յերեք տեսակ աշխատանքով պիտի կառուցվի խրճիթ-ընթերցարանի գործը: Ի հարկե, նրա խնդիրները սրանցով չեն սահմանափակվում, կան և ուրիշ շատ խնդիրներ, բայց հիմնականներն այդ ցույց տվածներն են:

Կոոպերացիան ներկայումս ամենից քիչ ե արտացոլում խրճիթ-ընթերցարանի ընդհանուր աշխատանքի մեջ. բայց չե՞ վոր մենք արդեն պարզեցինք, վոր այժմս առաջին տեղն այդ աշխատանքն ե բռնում, վոր կոոպերատիվի անդամների ինքնագործունեյությունից ե կախված կոոպերացիայի աշխատանքի ընդհանուր հաջողությունը: Դժբախտաբար խրճիթ-ընթերցարանում շատ քիչ կարելի յե լսել վոչ միայն կոոպե-

ըացիայի ընդհանուր աշխատանքի մասին ընդհանրապես, այլ և տեղական կոոպերատիվի աշխատանքի մասին. սրա հետևանքով շատ գյուղացիներ ունեն կոոպերատիվի գրքույկներ, բայց շատ թույլ են կապված իրենց կոոպերատիվի հետ, չիմանալով, թե վորն և կոոպերացիայի աշխատանքի և յուր թյուրնը:

Սրանից և բոլորով անդամների թույլ ակտիվությունը և կոոպերատիվի մասին, իբրև խանութի մասին, ունեցած իրենց կարծիքը:

Յեթե չկա մասսայի ակտիվություն— կնշանակի կանգ և առնում և կոոպերատիվի վարչության աշխատանքը, առաջ և գալիս՝ լավագույն դեպքում անգործունեյություն, իսկ վատագույն դեպքում՝ վոճրագործություն և նույն իսկ սպեկուլյացիա: Վորպեսզի այդ տեղի չունենա, պետք և գյուղացիներին բացատրել կոոպերացիայի խնդիրները, պիտի խոսել կոոպերացիայի աշխա-

տանքի մասին, պիտի վարժեցնել կոոպերատիվ հարցերը հասկանալուն, պետք և ստիպել, վոր կոոպերացիայի մեջ ակտիվություն ցույց տա նա— միայն այդ ժամանակ մենք կունենանք աշխատունակ կոոպերատիվ և պիտանի աշխատավորների կադր:

Ինչպես հասնել այդպիսի դրության: Այստեղ կարելի չե կիրառել խրճիթ— ընթերցարանին կից կոոպերատիվ խմբակ, վորը բաղկացած պիտի լինի յերիտասարդությունից և հասակավորներից: Խմբակ կազմակերպելուն ախաճեռությունը նշանակալից չափով պատկանելու չե կոմյերիտիության բջիջին: Իհարկե, այդ աշխատանքը պիտի կատարել կուսբջիջի, կոոպերացիայի և շրջանային քաղլուսկենտրոնի հետ միասին: Այդ աշխատանքի համար խմբակի մեջ անհրաժեշտ և գրավել, իբրև ղեկավարների, կոոպերատիվի աշխատավորներին: Այդ աշխատանքի համար պիտի գրավել և գյուղական ուսուցչին, վորը սովորաբար շատ շուտով հետաքրքրվում և կոո-

պերատիվ աշխատանքով: Բայց խմբակ կազմակերպելու աշխատանքի նախաձեռնութիւնն իր վրա պիտի վերցնի կոմյերիտ. բջիջը:

Յերբ վոր կոմյերիտմիութեան բջիջը կազմակերպի այդ բոլոր ուժերը, այն ժամանակ կոոպերատիվ խմբակը հետութեամբ յերևան կհանի գյուղացիական ակտիվին: Խրճիթ-ընթերցարանում կարելի յե կազմակերպել նաև կոոպերացիայի անկյուն, զարդարելով այն կոոպերատիվ կազմակերպութիւնների աշխատանքի վերաբերյալ դիագրամներով: Անհրաժեշտ ե պարբերաբար դնել գործնական գեկուցումներ, թեկուզ հենց իրենց կոոպերատիվի աշխատանքների մասին Սովորաբար բավականաչափ միջոցներ ունեցող ամեն մի կոոպերատիվ բաց ե անում թեյարան, ուր շրջագործ-կոմ ե այլ խորհրդային հիմնարկները յեկած գյուղացիները միջանի ժամ նստում են ե պարապութիւնից կամ սկսում են ննջել ե կամ յերբեմն ել

հայհոյել: Վորպեսզի այդպիսի բան տեղի չունենա, բջիջն ու կոոպերատիվը թեյարանն ոգտագործելու յեն հոգուտ կոոպերացիայի շտհերի: Պետք ե թեյարանին մատակարարել թարմ լրագրեր, հանդեսներ ե կոոպերատիվ գրականութիւն: Այդ թեյարանների համար պիտի նշանակել ամենօրյա հերթապահներ, հանձնարարելով նրանց՝ տալ գյուղացիներին ամեն տեսակ հարցումներին պատասխաններ ե տեղեկանքներ. հենց այստեղ ել կարելի յե տարածել կոոպերատիվ գրականութիւն: Լավ կլինի, յեթե այդ թեյարաններում լինեն նաև թղթակիցներ, վորոնք այնտեղ թերթի համար բավականաչափ նյութ կարող են ստանալ:

Պետք ե խմբակում ե անկյունում հաշվի առնել գյուղի բոլոր մանր կենցաղային կողմերը, վորոնք գյուղացուն կապում են կոոպերացիայի հետ, ե ցայտուն կերպով պետք ե արտահայտել այդ կողմերը, վորպեսզի ամեն մի

գյուղացու համար նրանք հասկանալի լինեն:

Ամբողջ ազգաբնակչութիւնը կոռու-
րացնելը հեշտ բան չէ, մի կամ յեր-
կու տարում այդ բանն անել չի կարե-
լի. հարկավոր է ժանրակրկիտ և համառ
աշխատանքի ամբողջ ժամանակաշրջան,
բայց այդ դժվարութիւնից չպետք է
վախենալ, այլ պետք է առաջ դնալ,
դիմելով դեպի նվիրական նպատակը:

Կոմյերիտմիության կոոպերատիվ աշխատանքում եյական դեր ե խաղալու փորձառության փոխանակությունը: Մի գյուղի աշխատանքի թերությունները, մյուսի հաջողությունները—այդ բոլորը պետք ե հաշվի առնեն Կոմյերիտմիության կոմիտեներն ու կոոպերատիվ միությունները: Յեւ այդ բոլորը հաշվի առնելով՝ պետք ե վրոշ յեզրակացություններ հանել Կոմյերիտմիության կոոպերացիայում կատարած աշխատանքի թե մեթոդների և թե ձևերի մասին:

Միայն մի բան չպիտի մոռանալ, այն՝ վոր թե կոոպերացիան և թե Կոմյեթիտմիուլթյունը փոխադարձաբար միմյանց կարիքն են զգում, և վոր կոոպերացիայում Կոմյեթիտմիուլթյան աշխատանքը միայն այն ժամանակ դրական հետևանքներ կտա, յերբ այդ աշխատանքը կլինի խորր և որգանական:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Յերես

- I. ԿՈՈՊԵՐԱՑԻԱՅԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐՆ ՈՒ
ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ . . . 3
- II. ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆ-
ՔԸ ԿՈՈՊԵՐԱՑԻԱՅՈՒՄ " . . . 22
- Կոմյերիտմիության ներկայացուց-
չությունը կոոպերացիայի մեջ . . . 22
- Յերիտասարդությունը և Կոմյերիտ-
միության անդամներին կոոպե-
րացիայի մեջ գրավելը . . . 32
- Յերիտասարդության ակտիվության
բարձրացումը և նրան կոոպերա-
ցիայի ապարատին մոտեցնելը . . . 37
- Կոոպերացիայի աշխատավորներ նա-
խապատրաստելու մեթոդները . . . 47
- Ագիտացիայի և պրոպագանդայի
ձևերը քաղաքում . . . 51
- III. ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ ԳՅՈՒՂՈՒՄ . . . 64
- Կոմյերիտմիությունը կոոպերացիայի
հենարանն է . . . 64
- Գյուղական յերիտասարդությունը
կոոպերացիայի մեջ պետք է
գրավել . . . 68
- Գյուղական բջիջի կոոպերատիվ
աշխատանքը . . . 82

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0187339

ԳԻՆԸ 25 ԿՈՊ.